

BERETNING
1950

Det norske Arbeiderparti

DET NORSKE ARBEIDERPARTI

Beretning 1950

Utarbeidet ved partikontoret

ARBEIDERNES AKTIETRYKKERI

OSLO 1951

HJALMAR DYRENDAHL

Det norske Arbeiderpartis sekretær gjennom 25 år *Hjalmar Dyrendahl*, døde 22. april 1950, 56 år gammel. Som ganske ung begynte han som postbud i Trondheim og kom da tidlig med i den sosialistiske ungdomsrørsla og fagorganisasjonen. Og han var meget aktiv fra første stund. I det store konfliktåret 1924 var han en av dem som gikk i brodden i kampen mot streikbryteruvesenet. Det førte til at han ble dømt til 1 års fengsel og fradømt stillingen i postverket. Mens han sonet dommen på Botsfengslet ble han valgt til formann i Arbeidernes Ungdomsfylking, — et verv han skjøt ved siden av arbeidet på partikontoret til 1931. Under den siste krigen var han en av dem som ble arrestert av Gestapo under unntakstilstanden 12. september 1941, og han satt da innesperret først på Grini og siden i Sachsenhausen til krigen var slutt. Det henved 4 år lange oppholdet i tyske konsentrasjonsleirer brøt ned helsen hans. Likevel møtte han ved frigjøringa opp på partikontoret og kastet seg med all kraft inn i alle de oppgavene som gjenreisningen av partiapparatet stilte.

Hjalmar Dyrendahl vil alltid bli husket som en trofast og dyktig medarbeider i en av de rikeste perioder i Det norske Arbeiderpartis utvikling.

INN H O L D

1950	7
Sentralstyret og Landsstyret	8
Partikontoret	9
Faste komiteer og utvalg	10
Organisasjons- og medlemstall	11
1. mai	30
Nordisk samarbeid	34
Internasjonalt samarbeid	35
Stipendier	36
Fiskerikonferanse	37
Sekretærkonferansen	40
Arbeiderbladet	41
Kontakt	41
Arbeidernes Pressekontor	42
A-pressen	43
Arbeiderbevegelsens Arkiv	50
Arbeidernes Ungdomsfylking	54
Kvinnebevegelsen	57
Framfylkingen	66
Arbeidernes Opplysningsforbund	69
Arbeidernes Avholdslandslag	71
Regjering og Storting	73

1950.

Den spente internasjonale situasjon, beredskapstiltakene og landets økonomiske stilling har satt sitt preg på partiarbeidet i 1950. Partiet har gjennom sitt store ansvar i et vanskelig år for landet, måttet ta mange avgjørelser av stor betydning for freden og sikkerheten.

En del begrensning i investeringene har vært tvingende nødvendig, men levestandarden har vært opprettholdt. Boligbyggingen har hatt første-prioritet. Det er likevel her opposisjonspartiene søker å ramme vårt parti.

Det er imidlertid ansvarsløst å løsrive en enkelt arbeidsoppgave fra alle de andre oppgavene som skal løses. Vårt parti må ta andre omsyn enn opposisjonspartiene. Landets sikkerhet, den internasjonale situasjon og vår økonomiske bæreevne er i denne forbindelse avgjørende for våre disposisjoner. Partifellene og organisasjonene har forstått dette og utført et godt opplysningsarbeid i året som gikk.

Det er ikke noe å legge skjul på at det var vanskelig å få i gang organisasjonsarbeidet etter Stortingsvalget 1949. Ikke bare at en tok seg en velfortjent hvil etter den store seiren, mange synes det var for smått å fortsette med vanlig organisasjonsarbeid, når en slik stor og krevende målsetting som valget var gått over i historien.

Denne tregheten har også gjort seg gjeldende til langt ut i 1950. Etter hvert er det imidlertid blitt meget bedre, og ved utgangen av året har organisasjonsarbeidet tatt seg bra opp. Det er blitt bedre med kontingentinnbetalingene og agitasjonsarbeidet i enkelte distrikter har gitt gode resultater.

Medlemstallet for 1950 er 200 501 i 3 708 avdelinger.

Sentralstyret og Landsstyret.

Landsmøtet 17.—20. februar 1949 valgte disse som medlemmer av Sentralstyret:

Einar Gerhardsen, formann, Trygve Bratteli, nestformann, Haakon Lie, sekretær, Olav Larssen, redaktør, Konrad Nordahl, Oscar Torp, Halvard M. Lange, Gunnar Bråthen, Martin Tranmæl, Hans Sundrønning, Ragna Karlsen, Alfred Ljøner og Ingvald Haugen.

Kvinnesekretariatets representant er Aase Lionæs og A.U.F.s representant er Frank Andersen.

Varamenn: Thor Aspengren, Bjørg Berg, Leif Larsen, Erling Frogner, Hans Cappelen, Thyra Hansen, Anton Ruud og Gudmund Harlem. Varamann for Kvinnesekretariatets representant: Kirsten Brunvoll og Ivar Mathisen for Ungdomsfylkingen.

Distriktsrepresentanter: Østfold: Arthur Arntzen og Helga Aronsen (varamenn Hans Hansen og Randi Johannessen.) Akershus: Harald Kvalum og Helga Waldorf (Bernt Korslund og Ragnar Hansen). Hedmark: Oscar Nilssen og Oskar Lindberget (Teodor Wardenær og Evald O. Solbakken). Oppland: Egil Hernæs og Thv. Ulsnes (John Morken og Sig. Evang). Buskerud: Olaf Watnebryn og Helene Grønvold (Thorleif Nilsen og Paul Breiehagen). Vestfold: Marie Skau og Harald Brynildsen (Olav Nordskog og Andreas Honerød). Telemark: Johan Magnussen og Konrad Andersen, (Kari Kjennebakken). Aust-Agder: Ebba Lodden og Aani Rysstad (Josef Stølefjell og Gunnar Karlsen). Vest-Agder: Salve Salvesen og Jacob Nygaard (Einar Wirak og Erling B. Kvaale). Rogaland: I. K. Hognestad og Karl J. Westerlund (J. M. Remseth og Edv. M. Edwardsen). Hordaland: Hjalmar Romslo og Ole Svendsen (Gurid Almenningen). Sogn og Fjordane: Magnus L. Osland og Edvard Solheim (Alfred Prestegard og Pernille Vattekar). Møre og Romsdal: Olav Oksvik og Ottar Guttelvik (Peder Bjørlo og Konrad Strømmen). Sør-Trøndelag: Johan Nygaardsvold og Nils Lysø (Thv. Ø. Mi-

chelsen og Jens O. Haanes). Nord-Trøndelag: Erling Myrholt og Petter Hallem (Erling Thun og Nils Kvam). Nordland: Nils Hillestad og Odd Finseth (Kristian Munkeby og Anton P. Medby). Troms: Ingvald Jaklin og Magne Jønsson (Bertha Mikkelsen og Freder Fredriksen). Finnmark: Harald J. Olsen og Rudolf Olsen (Hans Hansen og Aldrik Seppälä). Bergen: Kjell Aabrek (Torsten Selvik). Stavanger: Trond Hegna (Peder Johannessen). Trondheim: Ole Øisang (Peder Dybvik).

Møter.

Sentralstyret har holdt 29 møter og behandlet 367 saker.

Landsstyret har holdt 2 møter.

På møtene 9.—11. januar ble behandlet: Beretning, regnskap og budsjetter.

Det ble holdt fellesmøte med Stortingsgruppa 10.—11. januar hvor en behandlet valgordningen, stortingsarbeid, den økonomiske og politiske situasjon.

På møtene 4.—5. november ble Sentralstyrets ansettelse av økonomisjef godkjent. Einar Gerhardsen innledet om 5 års arbeiderregjering, Erik Brofoss om den økonomiske situasjon og oppgavene 1950—51.

Jens Chr. Hauge om Forsvarspolitikken, og O. C. Gundersen om Beredskapslovene. Trygve Bratteli ga en oversikt over partiorganisasjonen og partipressen.

Partikontoret.

Personalet ved partikontoret har vært nestformannen Trygve Bratteli, partisekretæren Haakon Lie, organisasjonssekretæren Johs. Hanssen, fra 1. oktober økonomisjef Ivar Opsahl, Gunnar Nielsen, kommunalsekretær, Hans Cappelen, sekretær for stortingsgruppen, og Gunnar Sand faglig sekretær. Hjalmar Dyrendahl døde i april måned.

Det øvrige personale består av 2 kontordamer, kasserske, sentralborddame, ekspeditør og 1 kontorlærling.

Det faste personale ved Kvinnesekretariatet har vært formannen Aase Lionæs og sekretæren Thina Thorleifsen og 1 kontordame.

Faste komiteer og utvalg.

Samordningsutvalg for Partiets økonomiske virksomheter: Einar Gerhardsen, formann, Trygve Bratteli, nestformann, Ivar Opsahl, sekretær. Hans Hegg, Edm. Norén, R. W. Christoffersen og Johan Ona.

Revisjonsnemnd valgt av Landsmøtet: Alfred Nilsen, formann, Nils Arvesen og Leonard Nilsen med varamenn Alf Torp og Olaf Kopperud.

Landskommunalutvalget valgt av landsmøtet: H. E. Stokke, formann, Thorbjørn Henriksen, Oslo, Leif Larsen, Bærum, Henry Jacobsen, Moss, Thv. Kinn, Fett, Nils Handal, Bergen, Johs. Johnsen, Stavanger, P. C. Reinsnes, Sortland, John Aae, Trondheim, Rud. Hedemann, Vang, Ulrik Olsen, Kristiansund, Jacob Pettersen, Odda.

Samarbeidskomiteen: Konrad Nordahl og Thorbjørn Henriksen fra Arbeidernes faglige Landsorganisasjon, Einar Gerhardsen og Martin Tranmæl, med Trygve Bratteli og Haakon Lie som varamenn for partiet.

P. Mentsen er komiteens sekretær.

Arbeiderbevegelsens Arkiv. Henrik Hjartøy, Øystein Marthinsen og Hans Hegg fra Arbeidernes faglige Landsorganisasjon, Randolf Arnesen og Olaf Wang Johnsen fra partiet.

Organisasjons- og Agitasjonsutvalget: Johs. Hanssen, formann, Hans Sundrønning, Haakon Lie, Hjalmar Dyrendahl, Martin Tranmæl, Thina Thorleifsen, Ivar Mathisen.

Internasjonale utvalg: Haakon Lie, formann, Finn Moe, Arne Ording, Halv. M. Lange, Konrad Nordahl, Aase Lionæs, Martin Tranmæl.

Faglig utvalg: Gunnar Bråthen, Martin Tranmæl, Ivar Hobbelhagen, Thor Aspengren, Haakon Lie, Ragna Karlsen.

Landbruksutvalget: Alfred Ljøner, Kr. Fjeld, Olav Larssen, Amund Skarholt, Sverre Østlie, Oskar Lindberget, Johan Ødegård, Rolf Lunder, Liv Tomter, Olav Hogna.

Fiskeriutvalget: Alfred Skar, Finn Bryhni, Reidar Carlsen, Jens Steffensen, Ingvald Haugen. Varamenn: Tormod Granum, Einar Andreassen.

Arbeiderbladets administrasjonsutvalg: Trygve Bratteli, formann, Haakon Lie, varamann, Edm. Norén, Fr. Roås, varamann, Olav Larssen, Rolf Gerhardsen, varamann, Kåre Hansen, Erling Brynhildsen, varamann, Hans Sundrønning, Eugen Johannessen, varamann.

Kooperativt utvalg: Einar Gerhardsen, formann, Trygve Bratteli, Gunnar Bråthen, Konrad Nordahl, Bjarne Jullum, Sven Svensson.

Bergverksutvalget: Da det ikke ble valt nytt utvalg har det gamle utvalget også fungert i 1950: Hans Sundrønning, Ole Beck, Fredrik Haslund, Øivind Birkeland, Albert Vasshaug, Arne Drogseth, Johs. P. M. Ødegård og Fr. Nannestad.

Organisasjons- og medlemstall.

Medlemstall.

Vi har ikke fått inn alle oppgavene fra distriktsorganisasjonene om nye avdelinger som er kommet til i 1950. Den foreløpige tilgangen er slik:

	21 partilag
	34 kvinnegrupper
	17 ungdomslag
	<u>19 fagforeninger og grupper</u>
Tilsammen:	<u>91 nye avdelinger</u>

29 ansees som foreløpig nedlagt. Den effektive økning blir derfor 62 *avdelinger*.

For øvrig er det en betydelig svikt i rapporteringen. Sammenlagt har vi mottatt rapport om 3 708 avdelinger, 191 mindre enn i fjor, og med 200 501 medlemmer og 3 554 mindre enn i fjor.

Det er ingen grunn til å tro at medlemstallet, hvis alle var å jour med kontingenten, ville være mindre enn i fjor. Hertil kommer at rapportene er innhentet minst en måned tidligere denne gang for å få beretningen ferdig snarest.

I noen få tilfelle har vi også i mangel på oppgave måttet nytte samme tall som i fjor, da rapporter manglet helt for 1950, men hvor vi visste at avdelingene var i virksomhet.

Distriktsorganisasjonene:

Østfold.

Formann: Arthur Arntzen, Glemmen.

I året som har gått har det vært lagt særlig vekt på agitasjons- og organisasjonsarbeidet og den politiske opplysningsvirksomhet. Av større møter har det vært fylkeskonferanse i Fredrikstad og en kommunalkonferanse i Sarpsborg.

Videre er det holdt 5 distriktsvise konferanser, som har behandlet Partiets økonomiske politikk samt agitasjons- og organisasjonsarbeidet. I november ble det holdt en konferanse i Sarpsborg og en i Mysen.

Fylkespartiets årlige stevne ble i år holdt i Askim med statsråd Jens Chr. Hauge og Thina Thorleifsen som talere. Stevnet var meget vellykket.

Medlemstallet viser ikke den organisasjonsmessige sterke framgangen som tilgangen av nye stemmer ved stortingsvalget, som var nesten 36 pst. for byene og over 42 pst. for landdistriktene. Det er virksomme partiorganisasjoner i alle kommuner i Østfold.

Akershus.

Formann: Harald Kvalum, Strømmen.

Det har vært en livlig organisasjonsvirksomhet i 1950. Det er holdt 5 tillitsmannskonferanser med deltakelse fra samtlige herredspartier. Videre er det holdt 19 lokale tillitsmannskonferanser. På disse konferanser har man behandlet oppgavene framover, samtidig som opplysningsarbeidet har vært inngående drøftet.

Fylkespartiet har medvirket i 7 helgekurser sammen med distriktsstudienemnda.

Det ble avviklet en agitasjonskampanje i tiden 10. september til 29. oktober.

1. mai ble arrangert i samtlige 31 kommuner med i alt 44 tilstelninger og 37 foredragsholdere.

Medlemstallet ligger utvilsomt høyere enn rapportene viser. Dette vil en søke å rette på ved å holde distriktsvise kurser for kassererne.

I årets løp er det kommet til 7 nye avdelinger. En del herredspartier og lag var ved årets slutt ikke å jour med kontingenten, men en regner med samme medlemstall som for 1949.

Hedmark.

Formann: Oscar Nilsen, Løten.

Stillingen er god. Behovet for foreninger er stort sett dekket på noen få unntakelser nær. Det ville imidlertid være mulig med flere kvinnelag enkelte steder i fylket. Men stort sett har kvinnebevegelsen en meget sterk stilling i fylket. Partilagene er stabile, men det burde være større deltakelse på møtene. Det har vært en liten svikt blant ungdomslagene, men her er det gjort et meget godt arbeid, og det vil sikkert vise seg at de har hatt framgang den siste delen av året.

I den siste delen av 1950 har det vært gjennomført en bredt anlagt vervekampanje. Den var godt forberedt med rodekorps,

kartlegging av alle muligheter for verving av nye medlemmer. På enkelte områder er det oppnådd til dels utmerkede resultater, men rapportene vil først foreligge i 1951.

G u d b r a n d s d a l e n .

Formann: Egil Hernes, Harpefoss.

Partiets stilling i distriktet er bra. Det har vært holdt to tillitsmannskonferanser og en jordbrukskonferanse, som alle hadde mange interesserte deltakere. Kontingenten går sent inn, og det er vanskelig å gi noe nøyaktig tall, men ved alle anledninger har herredspartiene oppfordret til å bedre dette forhold. Årsmøtet, og stevnet i forbindelse med årsmøtet hvor Einar Gerhardsen deltok, var meget vellykket. Det er kommet til 3 nye avdelinger i 1950.

V e s t - O p p l a n d .

Formann: Nils Frydenlund, Gjøvik.

Organisasjonsarbeidet går noenlunde bra på flatbygdene, mens Valdres fremdeles ligger etter. Årsmøtet ble holdt i Gjøvik 8. april. Det møtte ca. 140 representanter. Kvinnekonferansen ble holdt lørdag 7. april.

Sommerstevnet ble holdt lørdag og søndag 12. og 13. august. Været var bra og stevnet ble vellykket. Det har vært holdt 2 tillitsmannskonferanser om jordbruksspørsmålet.

Partiarbeidet har vært hemmet noe fordi man ikke har hatt lønnet hjelp. Dette spørsmål arbeides det videre med.

Arbeidet går best i industristrøkene der de har store, gode fagforeninger.

Interessen for partiarbeidet er imidlertid stigende. Opland Arbeiderblad har aldri hatt så stor utbredelse som nå, om lag 10 000 i opplag.

Buskerud.

Formann: Thorleif Nilsen, Røyken.

Den organisasjonsmessige stilling er bra. Noen særlig utsikt til å få dannet nye partilag er det ikke. Når det gjelder medlemsverving er det arbeidet iherdig for å få med de fagforeninger som ennå står utenfor.

I 1950 har det vært utført et godt opplysningsarbeid. Den planen som var lagt opp er gjennomført. Det har også vært arrangert en rekke agitasjonsmøter i 1950.

I forbindelse med den forestående indeksreguleringen og den politiske situasjon ble det høsten 1950 arrangert over 30 møter med meget god tilslutning. Det er nødvendig å holde regelmessige informasjonsmøter.

I løpet av året er det blitt tilmeldt 4 nye fagforeninger og 5 nye kvinnegrupper.

Vestfold.

Formann: Harald Brynildsen, Tønsberg.

Tregheten i organisasjonsarbeidet har gjort seg gjeldende, men aktiviteten i lagene har nå tiltatt etter hvert. Det ser også ut til at opplysningsarbeidet tar seg opp og at interessen er steget.

Arbeidet i kvinneavdelingene gjør det beste inntrykk, og kvinnene hører til de mest aktive medlemmer.

A.U.F.-lagene arbeider tungt til tross for et aktivt organisasjonsarbeid.

Problemet med å samle ungdommen til politisk arbeid er uten tvil en av de vanskeligste oppgavene vi har.

Fram-lagene arbeider også tungt. Fylkespartiet har tatt skritt for å hjelpe på dette. For tiden er det 4 Framlag i gang i Vestfold, derav ett nystartet.

Fylkespartiet nedsatte i begynnelsen av året 9 forskjellige utvalg til å gi en utgreiing om de viktigste spørsmål i fylket. 7

av utvalgene har gjort ferdig sine innstillinger, og disse byr på meget av verdi i det kommunal-politiske arbeid.

Arbeidet med å få flere kollektive medlemmer og dannelsen av partigrupper i fagforeningene er organisert på de steder hvor Partiet står svakest.

Av større arrangementer nevnes det årlige fylkesstevnet og kommunalkonferansen som samlet god deltakelse.

I årets løp er det kommet til et partilag, en kvinnegruppe, ett ungdomslag og fem partigrupper i fagforeningene. Av lag som går ut av mangel på rapporter er to ungdomslag, en kvinnegruppe og to fagforeningsgrupper.

T e l e m a r k .

Formann: Svein Sperrud, Bø.

Det har vært drevet et iherdig agitasjonsarbeid med en rekke tillitsmannsmøter og åpne møter med foredrag og film. Sekretæren og formannen har besøkt mange avdelinger i inneværende år. Det har vært holdt flere helgekonferanser hvor man har behandlet den økonomiske situasjon og en rekke kommunale saker. Tilslutningen til avdelingene og møtene utover bygdene har vært god. I industristrøkene går det enda noe tregt. Det er imidlertid blitt opprettet 2 partigrupper, og 2 fagforeninger har tilmeldt seg partiet kollektivt. Videre er det kommet til 4 nye kvinnegrupper. I ungdomsbevegelsen er det fortsatt vanskeligheter med å få fart i arbeidet.

A u s t - A g d e r .

Formann: Johs. Kinserdal, Saltrød pr. Arendal.

Den organisasjonsmessige stillingen er på enkelte steder meget svak. Mange kommuner er store i utstrekning og tynt befolket. Hertil kommer at den kollektive tilslutningen fra fagforeningene er ubetydelig. Men det er partilag i samtlige 36 kommuner. Antallet kvinnegrupper er ennå forholdsvis få, men viser etter hvert stigning. Ungdomsbevegelsen viser stort sett

stillstand. Den er forholdsvis svak og har mange vanskeligheter å kjempe med. Blant annet er lokalforholdene slette i storparten av kommunene.

Partiets stilling valgmessig har bedret seg betydelig etter krigen og må nå sies å være stabilisert. Stortingsvalget 1949 var en seier over de borgerlige og viste at 42.5 pst. av velgerne sluttet opp om Arbeiderpartiet. Et kjennetegn ved partiorganisasjonene i fylket er at den er effektiv i en valgkamp, og det er grunn til å tro at partiet skal få et godt resultat i kommunevalget i 1951.

I 1950 var det lagt særlig vekt på å stabilisere partiet organisasjonsmessig. Det er arbeidet med å få i gang opplysningsvirksomhet i en eller annen form, møtevirksomheten og effektivitet i kontingentinnbetalingen og agitasjon for å få flere partilag og kvinnegrupper er i god gjenge. Dette arbeid viser også resultater. Blant annet går tendensen i retning av økt oppslutning fra kvinnenens side og en noe mer stabil ungdomsbevegelse. Det har vært arbeidet med å øke partipressens utbredelse, til dels med gode resultater. Forberedelsen til kommunevalget er begynt.

Det er kommet til 2 nye kvinnegrupper, 2 partilag og et ungdomslag i 1950. Ett partilag, en kvinnegruppe og ett ungdomslag er foreløpig ute av drift.

Vest-Agder.

Formann: Richard Huseby, Kristiansand S.

Partiarbeidet i 1950 har gått ganske bra. I studiearbeidet har det vært særlig interesse om kommunalspørsmål med tanke på kommende kommunevalg. 1. mai-feiringen ble i år særs vellykket. Det har vært holdt kurser i organisasjonsarbeid med de faglige utvalg med ganske god tilslutning. Det har vært stor forståelse for partiets politikk, og det har vært lett å arbeide i den senere tid. Det er avviklet en agitasjonskampanje og ellers har det vært drevet agitasjonsarbeid i hele året.

Det er stiftet ett nytt partilag og en ny kvinnegruppe. 2 ung-

domslag har tatt opp igjen arbeidet. 2 partilag har det ikke vært mulig å holde i gang i år. Disse arbeides det videre med.

Rogaland.

Formann: Leif Åsen, Stavanger.

Det har vært lagt meget arbeid i agitasjon i året som gikk. Sekretæren har siden årsmøtet vært til stede på 41 reisemøter, videre har formannen 12 møter og en del andre partifeller en del andre reise-møter. Det er i året startet 3 nye partilag. Tilslutningen fra fagforeningene har vært bra. Det har kommet til en ny gruppe fra en fagforening i Stavanger ved årsskiftet.

Aktiviteten i partilaga har ikke vært så bra som ønskelig, men en forsøker her å rette på dette ved å reise så meget som mulig i distriktet.

Når det gjelder kvinnelagene danner de en hederlig unntakelse. Der er aktiviteten meget god. Ungdomslagene står svakt, unntatt i Stavanger, Haugesund, Sauda, Egersund og Hellvik.

Studievirksomheten har tatt seg godt opp og det er holdt 4 helgekurser i kommunalkunnskap med bra deltakelse fra lagene. Dessuten er en del studiesirkler i gang i samme emne rundt om i fylket. Det er holdt en formannskonferanse i Stavanger hvor det møtte representanter fra 71 lag. En tør si at parti-arbeidet har stabilisert seg i året som gikk og fylkespartiet mener at det skal bli stilt langt flere lister ved kommunevalget 1951 enn det var i 1947.

Hordaland.

Formann: Ole Svendsen, Fana.

Det er partilag i 54 av de 56 kommuner — tilsammen 132 lag og en venter at en skal få dannet lag i de to resterende med det aller første.

Ellers har 1950 vært et vanskelig år for Hordaland Arbeiderparti. Sekretær Knut Paulsen ble syk i april og døde i september.

I oktober ble Lars J. Odland tilsatt som ny reisesekretær og

i tiden fram til årsskiftet har han vært på reise rundt til parti-lagene. Det har vært vanskelig å drive partiarbeid i Hordaland, men det er nå tydelig å merke at interessen for organisert poli-tisk virksomhet i fiskeridistriktene og på bygdene er større, og det er håp om at forholdene i Hordaland med iherdig arbeid etter hvert vil rette på seg.

Fylkespartiet avviklet i året som gikk flere store tilstelning-er, således en kommunalkonferanse med deltakere fra de fleste kommuner. Videre har det vært en agitasjonskampanje med møter i omkring 25 kommuner, og 1. mai-arrangementene var de mest vellykkede som noen gang har vært i Hordaland.

Utover høsten ble det holdt en rekke med organisasjons-møter på sentrale steder. Formålet ved disse møtene var aktivi-sering av lagsarbeidet og å øke utbredelsen av arbeiderpressen. For tiden arbeides det med forberedelser til kommunevalget.

B e r g e n .

Formann: Kjell Aabrek, Bergen.

Det har i året som gikk vært utfoldet en meget god virksom-het innenfor partiet. Foreningene har holdt regelmessige møter. Av spørsmål som har blitt omfattet med særlig interesse er uten-rikspolitikken og den økonomiske situasjon. Det har vært holdt flere større partimøter med sikte på å orientere medlemmene og det har vært holdt en rekke åpne møter med foredrag.

Partiets kommunegruppe har utført et godt arbeid i dette året. Flere store kommunalpolitiske oppgaver er løst og det er utført et stort tilretteleggingsarbeid.

Ellers skal nevnes at flere partilag i år har drevet studie-virksomhet og at samarbeidet mellom foreningene har vært det beste. Medlemstallet burde være høyere i forhold til den veldige tilslutning som partiet fikk ved siste valg. Men partiet i Bergen har måttet ofre mye arbeidskraft på å redusere kommunistenes innflytelse, og er derfor blitt sinket i utbyggingen av partiets organisasjoner.

Sogn og Fjordane.

Formann: Oddleif Fagerheim, Dale i Sunnfjord.

I tiden fram til 1. juli reiste formannen for partiet. Fra september ble tilsatt Olav Børnes som ny reisesekretær.

Det har ikke vært mulig å øke medlemstallet noe vesentlig, men reisevirksomheten har bevirket at man har maktet å holde i gang de lagene som var, og det har kommet til 2 nye lag i 1950, slik at man nå har 60 partilag, 10 ungdomslag, 11 kvinneforeninger og 8 fagforeninger tilsluttet partiet.

Forberedelsen til kommunevalget er i gang og det er grunn til å tro at fylket som helhet vil hevde seg godt i kommunevalget i likhet med hva det gjorde i stortingsvalget 1949.

Møre og Romsdal.

Sunnmøre: Formann: Nils Lindin, Alesund.

Det har ikke vært noe særlig framgang i 1950. Få lag holder regelmessige møter og det er vanskelig å få inn kontingent hos de lag som det er liv i.

Til kretspartiets årsmøte i juni måned var det et godt fram-møte.

Fra oktober er Peder Kanestrøm tilsatt som ny reisesekretær for å reise i Sunnmøre og Romsdal. Det er ennå for tidlig å si noe om hans arbeid, men det er utvilsomt nødvendig å ha en mann reisende til enhver tid. Kanestrøm har hittil rekonstruert et par lag, og i de ytre distriktene har han opprettet en del kontakter. Mye av det forberedende arbeid han nå driver med, har en håp om skal gi resultater. Her må en arbeide på lenger sikt. Mange lokale forhold spiller inn og gjør et regelmessig organisasjonsarbeid vanskelig. Foruten om Kanestrøms forberedende arbeid og reiser, vil en forsøke å få en rekke kjente personer til foredragsturneer i distriktet.

Romsdal: Formann: E. Edvardsen, Andalsnes.

Partistillingen i Romsdal er også svak, men vesentlig bedre

enn i Sunnmøre. Peder Kanestrøm har reist en del i Romsdal. Selv om han også her har besøkt de mest tilbakeliggende distrikter, så er også inntrykket av hans rapporter at det ligger bedre an i Romsdal.

Den 9. og 10. desember ble det holdt en partikonferanse i Molde med deltakelse fra 21 herredspartier og lag. Her behandlet man bl. a. organisasjonsarbeidet og satte opp disse retningslinjer:

1. Stimulere til egne lister i alle kommuner.
2. Finansieringen av valgkampen.
3. Øking av foredragsvirksomheten.
4. Kommunalkonferanse for hele distriktet.
5. I samarbeid med distriktsnemnda arrangeres lokale studiekurser.

Nordmøre: Formann: P. O. Branem, Kristiansund N.

I Nordmøre er det betraktelig bedre enn i de 2 andre kretspartiområder. De lagene som er i virksomhet holder regelmessige møter, og det er noe bedre tilslutning fra fagforeningene.

Forberedelsen til kommunevalget er i god gjenge, og det er planlagt en rekke kurs i kommunalkunnskap.

Trøndelag.

Sør-Trøndelag: Formann: Thv. Ø. Michelsen, Tr.heim.

Den organisatoriske stilling er god i det indre distriktet av fylket. Best er kvinneavdelingene. Ungdomsbevegelsen strir fremdeles med sine vanskeligheter, og det mangler ennå Framlag i en rekke kommuner. Opplysningsarbeidet har nå tatt seg godt opp og er langt bedre enn på mange år. Kystkommunene ligger fremdeles noe etter, men også her er det tydelig tegn på bedring.

Politisk synes stillingen å være god. Ved valget 1949 fikk partiet av fylkets 6 stortingsrepresentanter valgt 1., 2. og 3. representant. Det manglet bare noen få stemmer på den 4. representanten. Med dette valgresultat skulle det være gode sjanser til kommunevalget 1951.

Agitasjonen har tatt seg bra opp i de fleste avdelinger, og det har vært holdt en rekke aktiviseringsmøter som har hatt gode resultater.

I årets løp er det tilmeldt fylkespartiet: 2 ungdomslag, 2 kvinnelag og en fagforening. Herredspartiordningen er gjenomført i 34 av fylkets 55 kommuner. Det er bare 2 kommuner hvor det ikke er partiavdelinger.

Inn-Trøndelag: Formann: Magne Kippe, Snåsa.

Inn-Trøndelag omfatter 28 kommuner i det nordlige Trøndelag. I tiden 21. oktober til 22. november ble det holdt instruksjonsmøter i alle herredspartiene. De behandlet her en rekke politiske og organisasjonsmessige saker, og agitasjon ble planlagt. Møtene var gjennomgående godt besøkt. I de fleste kommuner arbeider lagene godt, selv om det også her er mange plasser hvor det kunne vært bedre. Kretspartiet har derfor påbegynt en omfattende agitasjon i de kommuner hvor de organisasjonsmessig står svakt.

Det er nå 27 avdelinger fordelt på 28 kommuner. I 1950 er det kommer til 1 kvinnelag og 1 ungdomslag, mens 4 lag i Mossvik ikke har latt høre fra seg og derfor ikke er tatt med i rapportene.

Namdal: Formann: Arild Trana, Namsos.

Den tidligere formann Erling Thun tok på seg arbeidet som reisesekretær fra 1. september.

Den organisasjonsmessige stillingen er ikke så bra som man kunne ønske seg. Det er særlig de ytre distriktene med lange avstander og dårlige kommunikasjoner som henger igjen. Til dels er mye ungdom til lange tider av året borte fra heimen og ute på arbeid.

Opplysnings- og vervekampanjen som skulle tatt til ut på høsten, måtte dessverre utstå på grunn av langvarig og omfattende møteforbud i forbindelse med poliomyelitt-epidemi.

25.—26. november ble det holdt en meget vellykket kommunalkonferanse i Namsos. I slutten av november og begynnel-

sen av desember ble det holdt studiekonferanser i alle herreder i indre Namdal unntatt Høylandet.

Når alle rapportene foreligger vil antakelig medlemstallet ligge høyere enn det som foreløpig er oppgitt. Det er kommet til 1 partilag og 1 ungdomslag og 1 kvinnelag i perioden. 5 avdelinger er ikke tatt med i rapportene da det mangles kontakt med disse.

Trondheim: Formann: Ole Jærvoll, Trondheim.

Den organisasjonsmessige stillingen er forholdsvis god. Den overveiende del av medlemsstokken består av kollektivt tilmeldte fagforeninger. Men avstanden mellom avgitte stemmer 1949 og medlemstallet er stor. For å rette på dette tok en sikte på å høyne tilgangen av de kollektivt tilmeldte. Det har gitt noen gode resultater og arbeidet med dette fortsetter. Det samme gjelder arbeidssamfunnene, som alle har lite medlemstall og dårlig økonomi.

Politisk er det stor interesse omkring utenrikspolitikken, forsvarsberedskapen og forholdet mellom priser og lønninger.

Nordland.

Sør-Helgeland: Formann: H. O. Wika, Gladstad.

I samarbeid med Helgeland Arbeiderblad er Arvid Lian tilsett som reisesekretær og skal ta seg av partiarbeidet i avisdistriktet. Partiet står organisasjonsmessig svakt i Sør-Helgeland. Partisekretæren har imidlertid vært på reisefot fra oktober måned. Han har besøkt laga og årsmøtene ved siden av at han har arbeidet for avisa.

Forberedelsen til kommunevalget er påbegynt. Således skal det holdes en kommunalkonferanse i Brønnøysund til våren 1951.

Nord-Helgeland: Formann: Ole F. Andersen, Mosjøen.

Også her har vi en avtale med Rana Blad om deling av sekretær. Alf Øverli tar til å reise i distriktet ved årsskiftet 1950—51. Nordre Helgeland har hatt 22 herreds- og bypartier,

men ikke alle er i virksomhet for tiden. Iallfall mangler rapporter fra flere. Træna og Korgen partilag som har ligget nede en stund, har nå tatt opp igjen arbeidet. Det har vært arbeidet med å få mer punktlighet i kontingentinnbetalingen og en håper på å få mer liv i laga. Avisa har også en veldig oppgave foran seg. Også den er for lite utbredt.

Søndre Salten: Formann: Adolf Holm, Bodø.

Det er her vanskelig å få noen nøyaktig oversikt da rapportvirksomheten har vært meget slett. Det vil nå bli tatt et krafttak for å få forandring på dette. Det er om lag 113 lag som er tilmeldt Søndre Salten Arbeiderparti. I perioden er det kommet til 3 arbeiderlag og 1 kvinnelag. Magnar Bergheim har reist en del i Salten og det er håp om, nå som hans reisevirksomhet skal begrenses til Salten, Lofoten og Vesterålen, at den organisasjonsmessige stilling kan bedres.

Nordre Salten: Formann: Sverre Dølvik, Narvik.

Magnar Bergheim har reist i Nordre Salten i ca. 1 måned i høst. Han besøkte 6 herredspartier. Han hadde overalt møte i herredspartiens styrer og deltok dessuten i en rekke møter i laga. Han stiftet arbeiderungdomslag i Råna og partilag i Balangen og Hundholmen.

Interessen for kommunevalget viser seg allerede nå å være ganske stor og forberedelsene er tatt til.

Også her er rapportvirksomheten mangelfull og ungdomslaga er særlig svake. Kretspartiet arbeider med å få økt utbredelsen av partiavisa «Framover».

Lofoten: Formann: Sigurd Nilssen, Svolvær.

Organisasjonsforholdene har vært meget slette, men fra høsten og utover er det blitt noe bedre. Det ble holdt en tillitsmannskonferanse i november måned som var godt besøkt og som gjorde god nytte. Partiet står jo ellers sterkt her, og interessen for partiets politikk er stigende, men det er vanskelig å holde i gang sammenhengende organisasjonsarbeid.

Vesterålen: Formann: P. C. Reinsnes, Sortland.

Her er det heller ikke noe å si om oppslutningen om partiets politikk, men organisasjonsforholdene er elendige. Det ble gjort et godt arbeid i forbindelse med valget. Den kontinuerlige organisasjonsvirksomhet drives bra på de mest sentrale stedene. Det er selvsagt vanskelig å tilfredsstille behovet på foredragsholdere utenfra, men det er også tilfelle mange andre steder i landet, men likevel drives det godt organisasjonsarbeid med lokale krefter. En er klar over at her, som i de andre fiskeridistrikter, er det vanskelig, men noe mer må gjøres for å øke aktiviteten.

T r o m s .

Sør-Troms: Formann: Erling Hall Hofsfø, Harstad.

Arbeidet i første delen av året konsentrerte seg om å bringe kretspartiets økonomi i orden. Tilslutningen til årsmøtet var meget god. 29 lag var representert og kontingenten gikk ganske bra inn før årsmøtet. Magne Jønsson har reist noen måneder og besøkt en rekke lag. Stillingen er utvilsomt blitt bedre ved disse reiser, og i en rekke lag hvor virksomheten lå nede er de kommet i gang igjen. En forbereder seg til kommunevalget, og det er også meningen å øke medlemstallet framover.

Det vil til valget 1951 bli forsøkt å stille lister i samtlige kommuner.

Nord-Troms: Formann: Kåre Hansen, Tromsø.

Tilslutningen til vårt parti under valget var i Nord-Troms meget god. Men også her mangler det mye på at vi er fornøyd med organisasjonsvirksomheten. Kåre Hansen reiste meget i distriktet i 1949, men har ikke hatt anledning til dette i 1950. Det arbeides med spørsmålet om å få en mann som kan reise i Troms. På grunn av mangel på rapporter må vi benytte samme medlemstall som i fjor.

Finnmark.

Vest-Finnmark: Formann: Johan E. Pedersen, Hammerfest.

I Vest-Finnmark har vi 25 partilag. Herav 7 herreds- og bypartier, dessuten 2 kvinneforeninger og 13 ungdomslag. Disse er fordelt på samtlige kommuner unntatt Kautokeino, hvor det er nedsatt et arbeidsutvalg. Det er langt igjen før en kan si at distriktet er organisasjonsmessig sterkt, en rekke huller må stoppes til, og andre deler må gjøres sterkere. Den spredte befolkning og de lange avstander gjør det vanskelig å holde folk i organisasjonene, selv om det er interesserte partifolk.

Det er imidlertid partifolk på alle steder, og det arbeides overalt hvor det er mulig å få til nye avdelinger.

Forberedelsen til kommunevalget er kommet godt i gang, og det arbeides med å få i gang studieringer og kommunalkonferanser. Aksel Olsen har reist mye i Vest-Finnmark for avisa og partiet.

Øst-Finnmark: Formann: Rudolf Olsen, Vardø.

Det ble holdt en tillitsmannskonferanse i Berlevåg i forbindelse med stevnet i sommer der en også drøftet organisasjonsarbeidet. Det har imidlertid vært arbeidet for å få dannet partilag der hvor det ikke er noen. Kontingenten går tregt inn og kretspartiets økonomiske stilling er derfor ikke god.

Kretspartiet har nå 21 lag, 10 ungdomslag, 3 kvinneforeninger og 1 fagforening.

Oslo.

Formann: Eugen Johannessen, Oslo.

Det er utført et betydelig agitasjons- og opplysningsarbeid i året av så vel utvendig som innvendig karakter.

I agitasjonsarbeidet er det lagt vekt på å øke arbeiderpresens utbredelse i byen. I dette arbeid har det vært et utmerket samarbeid med «Arbeiderbladet»s Fellesorganisasjon.

Representantskapet har hatt 12 møter i året og behandlet en rekke viktige spørsmål. I begynnelsen av året ble det holdt en tillitsmannskonferanse, hvor det deltok ca. 500 tillitsmenn.

Ellers er det holdt formannskonferanser for partilag og kvinnegrupper. Den organisasjonsmessige stilling må sies å være god.

Medlemstallet er ved slutten av året nær 65 000, en framgang på om lag 5 000. Det er kommet til 5 nye foreninger med et samlet medlemstall på om lag 2 000. Den øvrige medlems-tilvekst er kommet til ved økt medlemstall i foreninger som tidligere er tilmeldt partiet.

Sekretærordningene.

Det har også i år vært mulig å opprettholde sekretærordningene i samme utstrekning som i 1949.

Disse distriktene har hatt fastlønnte sekretærer:

Østfold	Hans Hansen, Sarpsborg.
Akershus	Johan Jensrud, Hakadal.
Hedmark	Alfred Gulbrandsen, Hamar.
Vest-Oppland	Tor Løkken (til 1. mars).
Buskerud	Edg. Hell, Drammen.
Vestfold	Alf Skåum, Tønsberg.
Telemark	Emil Kjennbakken, Drangedal.
Aust-Agder	Jens Kvale, Arendal.
Vest-Agder	Hans Nilsen, Kristiansand S.
Rogaland	Ing. B. Wilson, Stavanger.
Hordaland	Lars Odland, Bergen.
Bergen	Harry Hansen, Bergen.
Sogn og Fjordane	Olav Børnes, Dale i Sunnfjord.
Sunnmøre og Romsdal	Peder Kanestrøm, Kanestraum.
Sør-Trøndelag og Trondheim. .	Andr. Wormdahl, Trondheim.
Namdalen	Erl. Thun, Namsos.

I *Nordland* har Magnar Bergheim reist fra høsten 1950. For 1951 er det gjort en avtale med Rana Blad og Helgeland Arbeiderblad om tilskudd til 2 sekretærer som skal reise for avisene

og partiet i Helgeland, slik at Bergheim reiser i Salten, Lofoten og Vesterålen.

I *Troms* har Magne Jønsson reist en del for partiets regning.

I *Finnmark* har Hans Engebretsen reist i Øst-Finnmark og Aksel Olsen har reist for partiet og avisa i Vest-Finnmark.

I *Vest-Oppland* er Thor Løkken sluttet og det arbeides med å få tilsatt en ny sekretær.

I *Vestfold* har Olav Nordskog sluttet og Alf Skåum overtok på høsten.

I *Hordaland* døde Knut Paulsen, og Lars Odland ble tilsatt i september.

I *Sogn og Fjordane* reiste Odleif Fagerheim til 1. juli. Fra 1. september overtok Olav Børnes.

I *Sunnmøre og Romsdal* reiser Peder Kanestrøm.

Nordmøre er sterkere organisasjonsmessig og derfor er det ikke tilsatt fast lønnet hjelp.

I *Namdalen* har Thoralf Johnsen sluttet og formannen, Erling Thun har tatt på seg sekretærarbeidet inntil videre.

Agitasjon.

Det ble satt i gang en landsomfattende kampanje i tiden 19. februar til 5. mars. Denne tok i første rekke sikte på å belyse de økonomiske spørsmål i forbindelse med devalueringen og innskrenkningen av Marshall-hjelpen. Dessuten skulle kampanjen gå ut på å verve nye medlemmer. I denne tiden var det en livlig møtevirksomhet over hele landet.

Fra høsten ble det sendt ut en instruks om organisasjons- og agitasjonsarbeid i september, oktober, november og desember. Her tok en sikte på å få til et «stille», men intenst vervearbeid for å øke medlemstallet og få flere nye lag og mer punktlighet i kontingentinnbetalingen.

Det ble trykt 3 foldere i 3-farget trykk til bruk i vervearbeidet. Disse kom på grunn av trykningsvansker for sent, men vil alltid være like nyttige å ha til senere anledninger.

De enkelte distriktsorganisasjoner og lag driver for øvrig sitt selvstendige lokale agitasjonsarbeid. Sekretærene er stadig på reise, og foredragsformidlingen mer omfattende enn tidligere.

Av materiell til informasjon og agitasjon er utgitt:

	Opplag:
D.N.A. informasjon nr. 1, 2 og 3	15 000
«Krig i Korea»	25 000
«Hva sier Gerhardsen og Hambro?» (Finansdebatten) ..	25 000
«Demokratienes innsats for fred»	100 000
Statsmonopol på medisiner	5 000
«Demokratiet forplikter»	300 000
«Devaluering»	100 000
«Her står vi»	150 000
«Forsvarskommisjonens innstilling»	50 000
«Atomenergi» for krig eller fred	100 000
«Arbeidsplassen» (4 nummer)	ca. 75 000
«Fare på ferde»	150 000
«Samhold gir styrke, styrke gir fred»	100 000
«Arbeiderfiendtlige lover i Sovjet-Samveldet»	75 000
«Slavearbeid i Øst». (Til salg.)	
«Fakta» 1949—50. (Til salg.)	

Lags- og medlemsoversikt 1949—1950.

	Foreninger: Medlemmer:	
Østfold	272	11 864
Akershus	265	9 883
Hedmark	349	13 970
Gudbrandsdal	38	1 311
Vest-Oppland	129	5 323
Buskerud	223	8 080
Vestfold	184	9 801
Telemark	164	5 773
Aust-Agder	85	2 851
Vest-Agder	91	3 246
Rogaland	130	9 403
Hordaland	133	2 798
Sogn og Fjordane	89	2 207
Sunnmøre	27	1 414

	Foreninger:	Medlemmer:
Romsdal	36	796
Nordmøre	80	3 418
Sør-Trøndelag	224	8 200
Inn-Trøndelag	178	4 236
Namdal	71	2 317
Sør-Helgeland	36	609
Nord-Helgeland	68	2 579
Søndre Salten	113	3 135
Nordre Salten	42	1 650
Lofoten	37	863
Vesterålen	41	891
Sør-Troms	30	1 200
Nord-Troms	127	3 918
Vest-Finnmark	38	1 709
Øst-Finnmark	35	1 964
Oslo	216	65 000
Drammen	47	2 104
Bergen	65	4 289
Trondheim	45	3 699
	3 708	200 501

1. mai.

I likhet med tidligere år henstilte Landsorganisasjonens sekretariat og partiets Sentralstyre til de faglige samorganisasjonene eller de faglige utvalg om å forestå 1. mai-arrangementene i samarbeid med partiets avdelinger.

Kommunistenes forsøk på å lage splittelses-demonstrasjoner var mindre vellykket enn noen gang før.

Demonstrasjonene utover landet fikk en stor og sterk tilslutning. I de større byene er det en tendens til at selve demonstrasjonstogene tallmessig ikke øker, mens oppslutningen om dagens øvrige arrangementer er stigende.

Kristne Arbeideres Forbund hadde mange gudstjenester i kirkene, og deres talere var ellers i virksomhet på forskjellige arrangementer.

Gjennom Partikontoret og Partiets distriktsorganisasjoner

ble det ordnet med talere til 639 arrangementer. Også i år var det utveksling av talere mellom de skandinaviske land.

Fra Landsorganisasjonen og Partiet ble sendt ut dette manifest:

Til det norske folket.

Krigen krevde tunge offer i tap av menneskeliv og materielle verdier. Gjenreisninga har siden krevd en omfattende innsats fra alle lag av folket. I krig og fred har vi sammen trygget vår framtid.

I de fem årene som er gått siden frigjøringa, er det krigsherjede landet vårt langt på vei blitt gjenreist. Vi har gjennom målbevisst arbeid lagt grunnlaget for våre levekår i årene fram over. Gjennom en rettferdig fordeling av produksjonens avkastning er levestandarden for store grupper blitt vesentlig bedret. Samtidig er vårt folkestyre blitt styrket og videre utbygd på viktige områder. Stortingsvalget i fjor ble en oppslutning som aldri før om arbeiderbevegelsens grunnsyn og retningslinjer.

Ennå ligger imidlertid vanskelige år foran oss. Vi har ennå ikke formådd å øke vår produksjon så sterkt at de kan gi en trygg levestandard for alle, og vi har ennå ikke skapt balanse i vår samhandel med andre land. Dette er de to hovedoppgavene som nå må finne sin løsning.

Den omleggingen av subsidieordningen som nylig førte til prisstigning, ble tvunget fram av den internasjonale utvikling.

Fortsatt subsidiering i det opprinnelige omfang ville ha betydd en vesentlig øking av skatter og avgifter, som uunngåelig ville ha rammet det brede lag av folket. Prisforhøyelsene vil bli tunge å bære for mange — særlig for de barnerike familiene. Statsmyndighetene må derfor overveie tiltak som kan lette byrdene for dem som blir særlig hardt rammet av omleggingen av subsidiene. De må fortsatt sørge for at belastningen blir rettferdig fordelt etter den økonomiske bæreevnen i de ulike lag av folket. Effektive åtgjerder må treffes for å hindre en

uberettiget prisstigning. Hvor det kan være mulig, må det bli gjennomført prisnedslag.

Siden frigjøringa har folket vårt vært spart for arbeidsløshetens forbannelser. Vi må sørge for at det fortsatt blir slik. Det forutsetter imidlertid en effektiv kontroll med produksjonsressursene, slik at arbeidslivet kan sikres råstoffer og maskiner. Det krever en produksjonsoffensiv som gjør det mulig å framstille flere og billigere varer. Alt som stenger for en slik øking av produksjonen, må fjernes.

Tryggingen av landets økonomiske sjølstende og vår levestandard krever i dag en innsats fra alle gode krefter i folket vårt. De kan imidlertid bare løses ut når resultatene av den økte produksjonen kommer hele samfunnet til gode, og når folket er sikret berettiget innflytelse i arbeidslivet.

Samstundes med at vi samler kreftene for å løse våre hjemlige oppgaver, må vi ikke forsømme det mellomfolkelige arbeidet for å sikre freden. På den kollektive sikkerhets grunn, der alle land som vil fred og sosial rettferd, står solidarisk sammen, må det reises en ny internasjonal rettsorden til trygging av varig fred.

På dette grunnlaget retter vi oppfordringen til håndens og åndens arbeidere — i bygd og by, i alle yrker og fag, om å slutte opp om feiringen av 1. mai.

Fram til mønstring.

For fred og framsteg.

Arbeidernes faglige Landsorganisasjon
Konrad Nordahl.

Det norske Arbeiderparti
Trygve Bratteli.

Internasjonalt 1. mai-manifest.

Komiteen for de internasjonale sosialistiske konferanser sendte ut dette oppropet foran 1. mai:

Maidagen 1950 stiller den internasjonale sosialisme foran alvorlige oppgaver. På terskelen til annen halvdel av det tyvende århundre står verden splittet og er truet av atom-krigen. I store områder av verden har det kommunistiske diktaturet ryddet ut friheten. Det totalitære system truer det kostbareste som menneskeheten har tilkjempet seg. Demokratiets framtid står på spill.

Vår sivilisasjon er oppe i en alvorlig krise. Andelig slaveri og fysisk ødeleggelse truer oss. I denne alvorlige tid står den internasjonale sosialisme overfor en historisk oppgave. Det kapitalistiske samfunnssystemet har utspilt sin rolle. Et samfunnssystem bygd på utbytting har ingen plass mer i et moderne samfunn. Menneskeheten kan ikke lenger bære den konflikt mellom nasjoner og klasser som særpreger kapitalismen. De problemer vi er stilt overfor, kan bare løses gjennom samlet innsats fra alle mennesker i alle frie land. Kravet til vår tid er først og fremst et krav om samhold. Det er bare sosialismen som kan skape den nødvendige enhet. Samfunnssystemer som bare kan leve på bekostning av arbeidsløshet og fattigdom, er i dag den internasjonale kommunismes femte kolonne. Demokratiet kan ikke lenger bære de byrder og ødeleggesr som kapitalismen gir.

I de land hvor sosialismen har fått innflytelse er demokratiet tilført frisk livskraft. Hvis demokratiet ikke makter å sikre de store masser frihet og et menneskeverdilig liv, blir det underlegent overfor sine hensynsløse motstandere. Det er sosialismens historiske misjon å gi demokratiet virkelig mening for de undertrykte mennesker i verden.

Atom-krigen er ikke uunngåelig, den kan bli avverget når de frie nasjoner er sterke og enige. I denne kampen må sterke og svake nasjoner stå skulder ved skulder.

Det er vår oppgave å sammenfatte Europas, Amerikas, Afrikas og Asias folk i en organisk enhet, som ingen kan ødelegge. Det er den internasjonale sosialismes oppgave stadig å

utvide samvirke mellom de frie demokratiske folk og sette kreftene inn for å befri folkene i de koloniale og halvkoloniale områder. Men samarbeidet mellom regjeringene blir forkrøplet når sosial urettferdighet splitter folkene de representerer. Enheten vi streber etter må være altomfattende. Den må være bygd på en universell tro på demokratiets fordeler. En slik tro kan bare fullt ut skapes der hvor folkene er ledet av sosialistiske ideer.

Aldri sto mer på spill enn i denne kampen. En verden i fred, med brorskap og velstand, er seierens pris. Atom-krig og slaveri er nederlagets straff.

Vi stadfester igjen troen på den internasjonale sosialistiske idé, og feirer årets maidag under parolene:

Mot vold og undertrykkelse!

For fred og samarbeid mellom de frie folk!

For full sysselsetting og sosiale framsteg!

Nordisk samarbeid.

Den nordiske Samarbeidskomité har hatt to møter i 1950.

Det første møte ble holdt i Oslo 6.—7. mai. Fra Det norske Arbeiderparti møtte Einar Gerhardsen, Trygve Bratteli, Martin Tranmæl, Olav Larssen og Haakon Lie.

Møtet behandlet bl. a. stillingen etter devalueringen, det økonomiske samarbeid i Norden, og samarbeidet med andre broderpartier.

Det andre møtet ble holdt 8.—9. desember.

Fra Det norske Arbeiderparti møtte Einar Gerhardsen, Trygve Bratteli, Martin Tranmæl, Haakon Lie, Olav Larssen og Oscar Torp.

Møtet behandlet bl. annet det politiske og økonomiske samarbeid i Europa, og aktuelle problemer i de enkelte nordiske land.

Sekretariatet for Nordisk Samarbeid for 1951 ble besluttet henlagt til Sverige.

I likhet med tidligere år var det utveksling av talere 1. mai.

Fra Sverige: Justisminister Hermann Zetterberg, i Drammen.

Fra Danmark: Sekretær Kai Lindberg, i Larvik.

Fra Finland: Redaktør Gunnar Henriksson, i Porsgrunn.

Fra Norge talte: O. C. Gundersen i Sverige, Lars Evensen i Danmark og Lars Moen i Finland.

Internasjonalt samarbeid.

Betydelige framskritt er gjort i retning av et praktisk og effektivt samarbeid mellom sosialistpartiene. Mens det straks etter krigen rådde atskillig uklarhet om hvilke partier som skulle delta i det, og hvilke former det skulle ta, så hersker det nå enighet om de retningslinjer som skal følges.

I alt deltar 25 partier som medlemmer av Comisco, informasjons- og sambandskontoret i London. Det er sosialistpartiene i disse landene som er med:

Argentina, Belgia, Canada, Danmark, Finland, Frankrike, Hellas, Holland, Island, Israel, Italia, Japan, Luxemburg, Norge, Spania (i eksil), Storbritannia, Sveits, Sverige, Trieste, Tyskland, Uruguay og Østerrike.

Dessuten deltar Det internasjonale jødiske Bund som medlem.

Som observatører deltar partier fra disse landene:

Brasil, Chile, De forente stater, India, Malta og Sør-Tyrol.

Et fast samarbeid er knyttet med eksilpartier fra:

Bulgaria, Jugoslavia, Polen, Ungarn og Tsjekkoslovakia.

Disse partiene er igjen knyttet sammen i en organisasjon som får faste økonomiske tilskudd fra Comisco.

I tilknytning til Comisco arbeider også Det internasjonale kvinnesekretariatet og Den sosialistiske ungdomsinternasjonalen.

Den daglige ledelse av informasjons- og samarbeidskontoret ligger hos Julius Braunthal. Det er ukentlig nyhetstjeneste.

Vårt parti har dette året vært representert på disse konferansene:

Den internasjonale sosialistkonferanse i København 1.—3. juni, ved Aase Lionæs, Nils Langhelle, Finn Moe, Arnfinn Vik og Haakon Lie.

Den fjerde ekspertkonferansen om internasjonal kontroll av Europas nøkkelindustrier, 26.—31. mars i Witten, Tyskland, ved Odd Gøthe og Arne Drogseth.

Den femte ekspertkonferanse om liberaliseringen av handelen, 4.—8. desember i Abbaye de Royanmoret, Frankrike, ved Knut Riibu.

Konferansen om propaganda og organisasjon, 29. oktober—3. november i Dorking, England, ved Olav Brunvand.

Haakon Lie har videre deltatt som fast representant i Comicos møter.

Under Europa-rådets forhandlinger i Strassbourg ble det holdt regelmessige møter mellom sosialistiske representanter. Her deltok Rachel Seweriin, Finn Moe og Konrad Knudsen.

Etter innbydelse fra den sosialdemokratiske gruppen i den tyske forbundsdagen i Bonn, foretok utsendinger fra vår stortingsgruppe et besøk i Tyskland. I reisen deltok Finn Moe, Arne Strøm, Sverre Løberg og Hans Cappelen.

Arbeiderbevegelsen i Israel har i samarbeid med partiet opprettet et sambandskontor i Norge med Josef Berg som daglig leder.

Stipendier.

Conrad Mohr's legat.

Stipendiet for studie av sosialismen.

Innstillingskomiteen, som består av representanter for Landsorganisasjonens sekretariat, Opplysningsforbundets styre

og Sentralstyret, innstilte Edv. Bull og Anders Mørk med Odd Lien og Hermund Vikstvedt som varamenn.

Stipendiet ble av legatstifterens hustru gitt til Edv. Bull.

Holtermann Knudsens fonds stipend.

Årets stipend av fondet ble gitt til Anders Mørk.

Fiskerikonferanse.

Det ble holdt en fiskerikonferanse på Leangkollen ved Oslo i tiden 13.—15. november. Til konferansen møtte representanter fra fylkes- og kretspartiene i fiskeridistriktene. Partifeller i fiskerorganisasjonene og partiets stortingsmenn fra fiskeridistriktene og partiets fiskeriutvalg som sto for arrangementet.

Disse spørsmål ble behandlet:

1. *Retningslinjer for partiets fiskeripolitikk.*
Innleder: statsråd Reidar Carlsen.
2. *Fiskernes økonomiske organisasjoner.*
Innleder: generalsekretær Finn Bryhni.
3. *Samvirkebevegelsen i fiskerinæringa.*
Innleder: samvirkekonsulent Kr. Berg.
4. *Forholdet mellom fiskernes produksjonsbedrifter og fagorganisasjonen.*
Innleder: P. Mentsen.
5. *Forutsetning for økt produksjon og avsetning i norsk fiskerinæring.*
Innleder: fiskeridirektør Claus Sunnanå.

I forbindelse med behandling av punkt 4 ble uttalelsen vedtatt enstemmig:

«Partikonferansen har drøftet forholdet mellom fiskernes produksjonsbedrifter og Arbeidernes faglige Landsorganisasjon. Konferansen er av den mening at de tariffmessige problemer som reiser seg på dette område må løses ved direkte forhand-

linger mellom fiskernes og arbeidernes organisasjoner. Partiet må ellers støtte arbeidet med å gjøre også arbeiderne interessert i fiskernes samvirketiltak, og må bruke sin innflytelse overfor organisasjonene og myndighetene for å samordne disse interesser.»

Til de øvrige punkter som var behandlet vedtok møtet enstemmig:

Under de ulike forhold som vår fiskerinæring arbeider langs vår lange kyst, er det naturlig at typiske distriktsinteresser blir framtrepende og våre partifolk som står i spissen for fiskernes kamp for bedre økonomiske og sosiale kår vil lett tape av syne de større linjer og mål. Møtet vil derfor henstille til Sentralstyret at der i partiets grunnsyn blir inntatt retningslinjer for partiets fiskeripolitikk.

For å skape lønnsomhet og størst mulig stabilitet i næringen, vil møtet peke på følgende konkrete saker som partiet må konsentrere seg om å løse:

1. Fiskarbankens lånepolitikk må tas opp til revisjon med sikte på å forlenge tilbakebetalingstiden for lån til fartøyer og fiskarsamvirkelag til inntil henholdsvis 20 og 35 år. For å møte nedgangstider og uhell avsettes på belånte båter til risikofond 50 pst. av netto-overskottet etter at renter og avdrag er betalt. Bankens virksomhet utvides til også å omfatte industrianlegg som oppføres av fiskernes organisasjoner.
2. Fiskernes lovbeskyttede salgslag støttes både fordi de representerer en stor samfunnsgruppe hvis sosiale og økonomiske interesser ikke kan trygges på annen måte og med sikte på at salgslaga skal inngå i den samfunnsmessige kontroll med fiskerinæringen som helhet. Salgslaga skal gis et bredest mulig organisasjonsmessig grunnlag og man må søke å finne en form for å imøtekomme berettigede distriktsinteresser slik at sammenslutning av enkelte salgslag kan gjennomføres.

3. Det frivillige samvirke blant fiskerne understøttes og gis de utviklingsmuligheter som en sosialistisk planøkonomi tillier. Det påsees at de reguleringer som gjennomføres i næringen ikke stenger eller hemmer utviklingen av samvirke. Hvor det finnes muligheter for utbygging av fiskarsamvirke på et sosialt og økonomisk forsvarlig grunnlag, må det ved spørsmålet om byggetillatelse, lån m. v. ikke legges avgjørende vekt på kapasiteten ved bestående private produksjonsanlegg. Arbeidet med en samvirkelov tas opp.
4. Landet som helhet er interessert i at man finner fram til en sentralisering av eksporten med sikte på at næringen kan opptre samlet overfor utlandet. Eksporten reguleres ved lov. Kvalitetskontrollen skjerpes da kvaliteten i det lange løp vil være avgjørende for norsk eksport i konkurransen med andre fiskerinasjoner.
5. For å opprettholde produksjonen og hindre en uønsket sosial utvikling, må de nåværende redskapspriser opprettholdes ved fortsatt subsidiering. Ellers må priskontrollen skjerpes slik at fiskernes inntekter ikke undergraves ved unødig prisfordyrelse av forbruksvarene. Man må ta opp spørsmålet om en overføring av inntekter fra de ledd i næringen som har stor fortjeneste og lite investeringsbehov til produksjonsleddene hvor fortjenesten er mindre og investeringsbehovet størst.
6. Områdeplanleggingen fortsettes og utbygges for å klarlegge de økonomiske problemer og skape grunnlag for et mer allsidig næringsliv i kystbygdene. Kraftutbyggingen fortsettes og forsterkes for å skape grunnlag for en industrireiseing som både tar sikte på en bedre industriell utnyttelse av fiskerienes råstoffer og en flytting av industri fra Østlandsområdet til de tilbakeliggende kystdistrikter. Staten må støtte en slik nyreiseing og overføring av industri, da distriktene er altfor kapitalfattige til å klare denne oppgave alene.

7. Havneutbyggingen og industrireiseingen må konsentreres om steder som er hensiktsmessige både ut fra hensynet til fiskeribedriften og ut fra hensynet til å skape samfunn som kan gi folket de sosiale goder som man må kunne forlange i et moderne samfunn. Staten gir støtte til folk som vil flytte fra utpostene til slike steder.
8. Grensen for skipskontrollens tilsyn med bygg av fartøyer senkes til 12 tonn og der gjennomføres en etterfølgende periodisk kontroll med fiskefartøyer og det utstyr som må forlanges. Det etableres streng kontroll med salg av brukte fartøyer som selges fra et distrikt til et annet.
9. Syke- og ulykkestrygden for fiskere utbygges så den fyller de krav som fiskerne må kunne stille til en sosiallov av denne art i dag.

Før voteringen over denne innstillingen tok Johs. Olsen opp forslaget om at det i punkt 1 om Fiskarbankens lånepolitikk innarbeides følgende: «Under den nåværende høykonjunktur bør staten fortsatt støtte nybygging av fiskebåter med 2. prioritetslån som gjøres rente- og avdragsfrie inntil 1. prioritetslånerne er betalt.»

Ved voteringen ble redaksjonskomitéens innstilling med Johs. Olsens tilføyelse vedtatt.

Forhandlingene ble opptatt på magnetofon og et fullstendig referat av foredragene og innleggene i diskusjonene er under utskrivning.

Sekretærkonferansen.

I tiden 15.—18. september ble det holdt en sekretærkonferanse. Disse spørsmål ble behandlet sammen med stortingsgruppa:

Den økonomiske situasjon. Innleder Erik Brofoss.

Beredskapsbevilgningene. Innledere Einar Gerhardsen og Jens Chr. Hauge.

Den faglige situasjon. Innleder P. Mentsen.

Videre behandlet konferansen forskjellige organisasjons-
spørsmål, og til slutt kommunevalget med innledning av Gun-
nar Nielsen.

Arbeiderbladet.

Det er trykt 302 aviser og gitt ut som bilag et julenummer. Det gjennomsnittlige trykte opplag er økt fra 63 153 i 1949 til 69 541 i 1950. Det samlede sidetallet er økt fra 3 924 i 1949 til 4 446 i 1950. Det gjennomsnittlige abonnementtallet er økt med 2 404 og antall solgte aviser pr. dag er økt med 2 447.

Inntektene av abonnement og løssalg er økt med 10.6 pst. og annonseinntektene er økt med 9.6 pst.

Året 1950 viser således fortsatt framgang. I økonomisk hen-
seende har det vært et anstrengt år, med sterk stigning av om-
trent alle utgiftsposter. De samlede driftsutgifter i året andrar
til *kr. 6 523 023.48* og de samlede driftsinntekter til *kr. 6 475 356.48*.

For 1951 er budsjettet satt opp med *kr. 6 615 000.00* i samlede
inntekter og utgifter.

Kontakt.

Tidsskriftet «Kontakt» er i året 1950 kommet med 11 num-
mer.

Formatet viser seg å svare til hensikten etter omleggingen
og er blitt godt mottatt av leserne.

Opplaget viser stigning og ligger nå på 6 000 eksemplarer,
hvorav 4 000 i fast abonnement og 2 000 eksemplarer i løssalg.
Fremdeles er det mange parti- og fagforeninger som ikke er opp-
merksom på den rike informasjonskilde «Kontakt» er.

Økonomisk er «Kontakt» en belastning for partiet. Dette
kan bare rettes på ved at partiets tillitsmenn forstår sin oppgave
og arbeider målbevisst på en bedre utbredelse av «Kontakt».

Arbeidernes Pressekontor.

A. P. har fortsatt virksomheten innenfor rammen av den plan som ble lagt opp ifjor.

Ved siden av den ordinære virksomhet med formidling av nyheter, bilder og artikkelstoff, har det vært lagt særlig vekt på å bygge ut spesialtjenesten for de enkelte aviser. Det har vært jevn øking av spørsmål fra avisene, som er besvart av kontoret. For hele året kommer en opp i et antall spørsmål som ligger mellom 1 500 og 2 000.

Arbeidet med stortingsstoffet er kommet inn i fastere former, foruten løpende kommentarer til alle viktige saker, sendes saker som har spesiell distriktsinteresse og hver uke sendes kronikken «Fra Stortingets saler og korridorer».

Kontoret har etablert en fast ordning med regelmessige kronikker om økonomiske, utenrikspolitiske og kulturspørsmål, de skrives av Dagfinn Juel, Jens Boyesen og Sigurd Evensmo.

Det har vært sluttet avtale med praktisk talt alle de journalistene for partipressen som har vært på utenlandsreiser, slik at deres stoff er blitt formidlet til alle avisene.

Med utlandet har kontoret daglig forbindelse med København, Stockholm og London. I samarbeid med Arbeiderbladet ble Reidar Haanes sendt til Amerika under verdensmesterskapet på ski og Anders Buraas til F.N.s hovedforsamling i New York. — Under de tre første månedene av Korea-konflikten ble det knyttet forbindelse med et engelsk konsern som disponerte over fem medlemmer i Det fjerne Østen. Denne korrespondansen ble daglig mottatt fra Korea via London.

Kontoret har skaffet 18 lydbåndopptakere, hvorav 2 har vært reservert til eget bruk og resten er solgt til partiavisene. Ved en hel rekke anledninger har partiet brukt apparatene til opptak. Ellers arbeider en framleis med å finne fram til bedre teknisk utstyr til formidling av stoffet.

En har tatt opp arbeidet med å få en fast konsulentordning for avisene og et utvalg er satt ned for å arbeide med saken.

En del av personalet ved kontoret har i kortere og lengere perioder vikariert i avisene når det har vært særlige behov for det på grunn av reiser o. l. Bl. a. har Egil Eggen hatt et års permisjon for å fungere som redaktør av Romsdals Folkeblad, og Knut Joner i tre måneder for å redigere Hardanger Folkeblad.

En rekner det som en stor fordel at kontorets personale på denne måten lærer problemene i avisene å kjenne på nært hold.

A-pressen.

Arbeiderpressen i 1950.

I 1950 er der ikke startet noen nye arbeideraviser. VossaNytt som kom ut 1 gang ukentlig er stoppet, og likeså er der fattet vedtak om at Nesbuen og Eidsvoll Arbeiderblad fra 1951 blir slått sammen til én avis. Ingen av våre aviser har i 1950 økt antall utgivelsesdager.

Avisopplaget.

For norsk presse som helhet har 1950 stort sett ført med seg en stopp i den tidligere opplagsstigningen, men det har lyktes oss å beholde den sterke opplagsøkningen vi fikk i forbindelse med valget i 1949 og 4. kv. 1950 viser stigning i forhold til det foregående kvartal, og det samlede bruttoopplag ved utgangen av 1950 var 343 000, og som er 1 000 ekspl. høyere enn ved utgangen av 1949. Tross den sterke økingen vi har hatt i opplaget i årene etter krigen, har A-pressen ennå dessverre bare 21.4 pst. av avisopplaget her i landet mot f. eks. Høire 29.7 pst., Venstre 22.9 pst., Bondepartiet 6.6 pst. og Kommunistene 1.7 pst. Det er fortsatt store distrikter hvor utbredelsen av vår presse er langt fra tilfredsstillende og A-pressens utbredelse ikke på noen måte står i forhold til vår valgmessige stilling.

Ved utgangen av 1950 har vi følgende arbeideraviser:

<i>Avisens navn.</i>	<i>Utgiversted.</i>	<i>Redaktør.</i>	<i>Disponent.</i>
<i>Dagblad.</i>			
1. Arbeiderbladet	Oslo	Olav Larssen	Edmund Norén
2. Arbeider-Avisa	Trondheim	Ole Øisang	John Aae
3. Bergens Arbeiderblad	Bergen	Torstein Selvik Jørgen Hustad	P. Myklebust
4. Dagningen	Lillehammer	Bjarne Thorud	Knut Grythe
5. Demokraten	Fredrikstad	Erling B. Kvaale	John Johannessen
6. Fremover	Narvik	Odd Finseth	Egil Alstad
7. Fremtiden	Drammen	Jon Vraa Kaare Fr. Wilhelmsen	Knut A. Næss
8. 1ste Mai	Stavanger	Trond Hegna Harald Riis	Brynjulf Haaland
9. Glåmdalen	Kongsvinger	Halvor Steffensen	Øivind Løchen
10. Halden Arbeiderblad	Halden	Paul Hovding	Johs. Andreassen
11. Hamar Arbeiderblad	Hamar	E. O. Solbakken	Einar Emilsen
12. Haugaland Arbeiderblad	Haugesund	Godtfred Gauden	O. S. Kristoffersen
13. Horten Arbeiderblad	Horten	Paul Bentsen	Paul Bentsen
14. Moss Arbeiderblad	Moss	Henry Harm	Peder Holm
15. Nordlands Framtid	Bodø	L. O. M. Braseth	Andreas Erikstad

<i>Avisens navn.</i>	<i>Utgiversted.</i>	<i>Redaktør.</i>	<i>Disponent.</i>
16. Nordlys	Tromsø	Ingvald Jaklin Andr. Asbjørnsen	Petter Hansen
17. Nybrott	Larvik	Ingjald Nordstad	Carl Henry
18. Opland Arbeiderblad	Gjøvik	Sig. Solheim	Aslak Slette
19. Rjukan Arbeiderblad	Rjukan	Halvor Røysland	Konrad Anderson
20. Romsdal Folkeblad	Molde	Egil Eggen	Gunnar Toft
21. Sarpsborg Arbeiderblad	Sarpsborg	Nils Hønsvald Bjarne Nygård	Asbj. Kristiansen
22. Sunnmøre Arbeideravis	Alesund	Karl Pape	Arnold S. Olsen
23. Sørlandet	Kristiansand	Alf Salvesen	Helge Thorsen
24. Telemark Arbeiderblad	Skien	Knut Kvigne	Wærn Halvorsen
25. Tiden	Arendal	Ths. Trommestad	Bjarne Henriksen
26. Tidens Krav	Kristiansund	Sigurd B. Vandvik	Einar Solstad
27. Vestfold Arbeiderblad	Tønsberg	Håkon Hoff	Jacob Røgeberg
28. Vestfold Fremtid	Sandefjord	Martin Aune	Alf Nagel
<i>4 ganger ukentlig.</i>			
29. Folkviljen	Harstad	Erling Hall Hofsø	Per Johansen
<i>3 ganger ukentlig.</i>			
30. Agder Folkeblad	Flekkefjord	Sverre Rostøl	Fritjof Eriksen
31. Akershus Arbeiderblad	Lillestrøm	Oscar Gystad	Thorleif Berntsen

<i>Avisens navn.</i>	<i>Utgeversted.</i>	<i>Redaktør.</i>	<i>Disponent.</i>
32. Arbeidets Rett	Røros	Kåre Prytz	Olav Solli
33. Finnmarken	Vadsø	Sverre Nilssen	Kåre Hanssen
34. Folkets Røst	Askim	Thorbjørn Dahl	H. Andreassen
35. Follo Arbeiderblad	Ski	Gunvald Wagelie	Gunvald Wagelie
36. Helgeland Arbeiderblad	Mosjøen	Torfinn Skogsaa	Torfinn Skogsaa
37. Namdal Arbeiderblad	Namsos	Sigurd Krekling	Gustav Sve
38. Rana Blad	Mo i Rana	Ole Moe	Eilif Granhaug
39. Sogn Folkeblad	Høyanger	Per Dingsøy	Per Dingsøy
40. Vestfinnmark Arbeiderblad	Hammerfest	Olav Waaktaar	Arne Jenssen

46

2 ganger ukentlig.

41. Eidsvoll Arbeiderblad	Eidsvoll	H. Baarli	H. Baarli
42. Firdaposten	Florø	Guttorm Hansen	Guttorm Hansen
43. Nesbuen	Årnes	Trygve Tangerud	Trygve Tangerud
44. Hardanger Folkeblad	Odda	Peder Næsheim	Peder Næsheim
45. Risør Arbeiderblad	Risør	Th. E. Thoresen	Th. E. Thoresen
46. Romerikes Blad	Jessheim	M. Jul. Halvorsen	M. Jul. Halvorsen

Antall ansatte.

Ved utgangen av 1950 var det ansatt i alt 1 014 personer i våre avisers redaksjoner, forretningsavdelinger og i de trykkerier som eies av avisene. (Arbeidernes Aktietrykkeri er således ikke tatt med og heller ikke A/S Samtrykk i Molde som eies i fellesskap av Romsdal Folkeblad og Fylket (Bp). Dertil kommer 1 539 avisbud.

Trykkeriutstyr og lokaler.

På grunn av importvanskene har det i 1950 vært tilført våre aviser mindre trykkeriutstyr enn tidligere, men der ble i 1950 avsluttet kontrakt og gitt lisens for levering i 1951 bl. a. av en 16-sidig rotasjon til Nordlys, Tromsø, 24-sidig rotasjon til Hamar Arbeiderblad og en 32-sidig rotasjon til Bergens Arbeiderblad. I løpet av 1950 er det også opprettet et fellestrykkeri under navn av A/S Samtrykk mellom vår avis i Molde, Romsdal Folkeblad og Bondepartiets avis Fylket på samme sted. Det har i løpet av året foregått drøftinger med andre aviser om en rasjonalisering på dette område. A-pressen står i dag teknisk sett bedre rustet enn noensinne tidligere, men dette gjelder også de øvrige pressegrupper her i landet.

Hamar Arbeiderblad har i 1950 nesten fullført sitt nye avisbygg og Fremtiden har fått tillatelse til å bygge den delen av det nye Folkets Hus i Drammen hvor avisens nye 32-sidige rotasjon skal plasseres. Flere av våre aviser har planer om å reise eget bygg eller komme over i nye lokaler, men dette har først og fremst strandet på vanskene med å få byggetillatelse. Enkelte av våre aviser har helt uholdbare arbeidslokaler, og det kan nevnes at omtrent alle våre krigsrammede aviser ennå snart 6 år etter frigjøringen holder til i til dels dårlige barakker, det gjelder bl. a. avisene i Vadsø, Hammerfest, Bodø, Mo i Rana, Kristiansund og Molde. Vår avis i Narvik har fortsatt sine trykkerilokaler i ruinene av det bombede Folkets Hus. Vår avis på Gjøvik kan risikere hver dag å måtte stoppe på grunn av at den ennå ikke har

fått byggetillatelse. Når det gjelder lokalforholdene ligger vi dessverre langt tilbake på de fleste steder sammenliknet med de stedlige borgerlige aviser, og det er tvingende nødvendig at det i nær framtid kan bli foretatt en endring til det bedre.

Erstatningene.

Vi hadde håpet at vi i 1950 kunne ha avsluttet erstatningskravene overfor Justisdepartementets Oppgjørsavdeling, men dette har dessverre ikke vært mulig. Men det er å ønske at vi nå snart kan motta sluttoppgjøret.

Økonomien.

Som helhet kan man si at avisenes økonomiske utvikling i 1950 stort sett har vært som ventet og er stort sett det samme som i 1949. Også i 1950 har vi hatt en sterk inntektsøking, i alt 2.8 millioner kroner, men utgiftene har dessverre steget tilsvarende. Man vet i dag at utgiftsstigningen i 1951 vil bli enda større enn i 1950 og det vil bli stillet de aller største krav til bevegelsen vår og de som arbeider i avisene for at avisenes økonomiske stilling i tida framover ikke skal bli forverret. Bare kompensasjonstillegget i september 1950 utgjorde for hele A-pressen ca. kr. 650 000.— for et år. Vi må også regne med at vi ikke i samme grad som tidligere kan få dekket de økede utgifter ved forhøyelse av abonnements- og annonseprisene, men bare ved å øke opplaget, få en større andel av annonsevolumet her i landet, større aksidensinntekter, og dette kan bare oppnåes ved at vi klarer å lage enda bedre aviser og i enda større grad enn hittil kan nyttiggjøre oss de muligheter som alltid vil være til stede.

Avisenes andelskapital.

I løpet av 1950 er lokalavisenes andelskapital økt med ytterligere kr. 473 300.—, hvorav Norsk Arbeiderpresse A/S har tegnet kr. 394 000.—. Ved utgangen av 1950 var det 1 611 fagforeninger,

1 868 parti-, kvinne- og ungdomslag og 995 enkeltpersoner som var andelshavere i lokalavisene våre og som samlet eide 32 320 andeler. Hertil kommer Arbeiderbladets Fellesorganisasjon.

Styrene.

Norsk Arbeiderpresse A/S har ved utgangen av 1950 dette styre:

<i>Styremedlemmer.</i>	<i>Personlige varamenn</i>	<i>Aksjegruppe.</i>
1. Konrad Nordahl, form.	Parelius Mentsen	Serie A
2. Emil Torkildsen	Kaare Pehrsen	« A
3. Josef Larsson	Karl Furuskjæg	« A
4. Trygve Bratteli, nestform.	Gunnar Bråthen	« B
5. Edmund Norén	Olav Larssen	« B
6. Evald O. Solbakken	Jørgen Hustad	« B
7. Knut A. Næss	Einar Emilsen	« C

Arbeiderpressens Samvirke A/L har ved utgangen av 1950 dette styre:

Medlemmer:

1. Knut A. Næss, Fremtiden form.
2. Trygve Bratteli, DNA, nestf.
3. Olav Larssen, Arbeiderbladet
4. Edmund Norén, Arbeiderbl.
5. Henry Harm, Moss Arb.blad
6. John Aae, Arbeider-Avisa
7. Karl Pape, Sunnmøre Arb.avis
8. Petter Hansen, Nordlys
9. Jørgen Hustad, Bergens Arb.bl.
10. J. Larsson, Norsk Arb.pr. A/S

Varamenn:

- E. Emilsen, Hamar Arb.bl.
 Haakon Lie, DNA.
 Rolf Gerhardsen, Arb.bl.
 Fritjof Roaas, Arb.bl.
 Bj. Nygaard, Sarpsb. Arb.b.
 Helge Thorsen, Sørlandet
 Gotfr. Gauden, Haugaland
 Aslak Slette, Opl. Arb.bl.
 Ingjald Nordstad, Nybrott

Personalet.

Disponent for disse to selskapene var ved årets utgang Johan Ona. Redaktør for Arbeidernes Pressekontor var Olav Brunvand og annonsesjef ved Arbeiderpressens Annonsekontor Odd Arns-torp. Også det øvrige personale i Norsk Arbeiderpresse A/S og Arbeiderpressens Samvirke A/L er det samme som ved utgangen av 1949.

Arbeiderbevegelsens Arkiv.

Arkivets styre har i 1950 bestått av Henrik Hjartøy (formann), Hans Hegg og Øistein Marthinsen fra L.O. samt Randolph Arnesen og Olaf Wang Johnsen fra DNA. Det er holdt ett styremøte i året.

Arbeidet med ordningen og katalogiseringen av det gamle og nye stoff har fortsatt som tidligere. Kompletteringen og katalogiseringen av trykksaksamlingene fra forbundene som ble påbegynt i 1948 er nå avsluttet. I året er det sendt oppgaver til 15 forbund over hva vi manglet av deres beretninger, landsmøteprotokoller m. v. Enkelte forbund har ennå ikke oversendt oss det manglende. Til alle Samorganisasjonene er sendt liknende oppgaver og samtidig har vi bedt disse være arkivet behjelpelig med å skaffe de forenings-jubileumsskrifter som vi har manglet.

Når alle oppgaver er kommet inn vil arkivet ha en fullstendig samling av alle skrevne eller trykte beretninger fra den samlede norske fagbevegelse. Av de ca. 150 jubileumsskrifter — utgitt av Oslo-foreningene, mangler vi bare nå en 10—12 stykker. Bergen kommer inn som en god nr. 2.

Samlingene opptar nå ca. 850 hyllemeter (inklusive dublettene), hertil kommer foto- og fanesamlingene.

Oppgave over mangler når det gjelder beretninger, protokoller m. m. fra de øvrige nordiske lands arbeiderorganisasjoner er sendt til de respektive arkiver, som har lovet å fylle hullene.

Utenom den vanlige tilvekst fra organisasjonene og andre faste forbindelser har arkivet mottatt gaver fra følgende: Arbeidernes Bok- og Papirhandel (1 000 kr. i bøker), Tiden (Oslo), Tiden (Sthm.), Kooperative Förbundets Förlag, Arbeiderbladet, Deichmanske Bibliotek, Grønvold Fyrstikkerarbeiderforening (eldre avisårganger), Norsk Kvinnesaksforening, Norsk Politiforbund. Arkivet får også tilsendt diverse trykksaker fra flere lands informasjonskontorer.

Følgende privatpersoner har skjenket arkivet eldre eller nyere skrifter: Randolph Arnesen, Paula Bratvold, Ole E. Engelsen, August Koch, Olaf Lunde, Alfred M. Nielsen, Evald O. Solbakken og Gunnar Sand. Fra Fredrik Åhlander (Sverige) har arkivet mottatt en større samling av skrifter utgitt av Arbetarnas Kulturhistoriska Sällskap. Fra L.O. er det overført ca. 10 meter eldre tidsskriftårganger, fagblad, F.N.-forhandlinger og en rekke skrifter fra Internasjonale Arbeidsbyrå. Arkivets samlinger av byråets publikasjoner er nå temmelig fullstendig. Bytteforbindelsen med de nordiske arbeiderarkiv har vært normal.

Arkivet har gitt av sine dubletter til: Arbeidernes Opplysningsforbund, AUF's studieutvalg, Sørmarka Folkehøgskoles bibliotek, Utenriksdepartementets bibliotek og Norsk Teknisk Museums billedarkiv.

Arkivet har selv kjøpt 47 nye og gamle bøker samt to små kasser eldre sosial litteratur. 80 bind er i løpet av året blitt innbundet.

Det har vært to fellesomvisninger i arkivet i år. Ved Storstadskonferansen for de nordiske land, holdt av Opplysningskomiteen for Oslo, arrangertes en utstilling over studiemateriell brukt i opplysningsvirksomheten siden denne tok til.

Arkivet hadde i årets løp 161 utlånsekspedisjoner omfattende 375 skrifter og 92 fotos. Hertil kommer lesesal- og telefonekspedisjonene som det ikke blir ført statistikk over.

Til utenbys foreninger og lag som sjøl ikke har hatt høve til å søke arkivet er det sendt avskrift av stoff og kildeopplysninger. Disse 15 skriftlige svarene fordeler seg noenlunde likt på fagbevegelsen, partiet og ungdomsbevegelsen.

Besøket på lesesalen har vært gjennomsnittlig 5—6 personer pr. dag.

Vedlikeholdet og det bibliotektechniske arbeid med L.O.-skolens bibliotek (Sørmarka) er fortsatt vesentlig utført av arkivet. Arkivet har også reorganisert biblioteket ved Ringsaker Folke-

høgskule og en liknende ordning som for L.O.-skolen er her kommet i gang.

Arkivet har også bistått med råd i opplegg av et par faglige organisasjoners studiebibliotek.

I dagene 26.—27. juni ble det i arkivets lokaler holdt en konferanse med representanter fra de 4 nordiske arbeiderarkiver. Fra de andre nordiske land møtte 5 deltakere samt arkivets styre og arkivar fra Norge. Konferansen ble avviklet etter følgende program: 1. Beretning fra de forskjellige lands arkiv. 2. Bytte og samling av nordisk materiell. 3. Lokale arkiver ute i landet. 4. Mikrofotografering. 5. Arkivenes oppgaver i dag. Konferansen ble avsluttet med en middag på Ekebergrestauranten.

Konferansens viktigste vedtak var fastsettelsen av de nye retningslinjene for omfanget av byttforbindelsen mellom arkivene. Når det gjelder spørsmålet om lokale arkiver ute i landet har arkivet på grunn av manglende arbeidshjelp ennå ikke kunnet ta opp denne saka i hele sin bredde. Arkivet har imidlertid ved henvendelser fra et par distrikter kunnet gi råd om opplegget av deres arkiv. Opplegget til innsamlingen av det eldre lokale stoff vil bli foretatt av den midlertidig tilsatte sekretæren i Den historiske komité, cand. philol. Aage Henriksen.

Den historiske komité.

Etter opptak av Edvard Bull og A. St. Langeland vedtok Samarbeidskomiteen i desember 1949 å nedsette et utvalg for å drøfte utforskningen av arbeiderbevegelsens historie i Norge.

I Arkivets styremøte den 30. januar ble det etter en innledning ved formannen påpekt at det var nødvendig å få nedsatt en komité i tilknytning til arkivet som skulle forestå arbeidet med å samle inn minner fra arbeiderbevegelsens barndom og gjennombrudd her i landet.

Etter at det av Samarbeidskomiteen nedsatte utvalg, som bestod av Anton Andresen, Edvard Bull og Alfred Skar, hadde

avlevert sin uttalelse, ble komiteens opprettelse, mandat m. v. vedtatt i Sekretariatets møte den 28. februar. Første punkt i vedtaket lyder slik:

«I tilknytning til Arbeiderbevegelsens Arkiv oppnevnes en historisk komité som trer fram under betegnelsen Arbeiderbevegelsens Arkiv, Den historiske komité. Den skal bestå av arkivstyrets formann, som blir komiteens formann, arkivets bibliotekar og 3 medlemmer oppnevnt av Sekretariatet og Sentralstyret etter forslag fra Samarbeidskomiteen.»

I samme møte ble som medlemmer av komiteen oppnevnt: Henrik Hjartøy (formann), Øivind Berntsen, Edvard Bull, Anton Andresen og Alfred Skar.

Sentralstyret for DNA har tiltrådt Samarbeidskomiteens forslag.

Komiteen hadde sitt første møte den 13. april og har i året hatt i alt 3 møter.

I begynnelsen av mai ble det gjennom de respektive hovedorganisasjoner sendt ut et rundskriv til alle fagforeninger, arbeiderlag og ungdomslag. Rundskrivet som var forfattet av Edvard Bull gjorde rede for det arbeidet komiteen var gått i gang med og inneholdt ellers en rekke støttepunkter for innsenderne.

Rundskrivet ble også sendt til Aktuell's og Tiden's kommisjonærer og det er i sin helhet trykt opp i fagbladene og i A-presen. Det er i alt sendt ut i 12 000 ekspl.

Det innsamlede materiale er registrert og oppbevares i arkivet. Edvard Bull har inntil desember ført den direkte korrespondanse med innsenderne og har innhentet nærmere data og opplysninger. Fra 1. desember har komiteen foreløpig for et halvt år, antatt cand. philol. Aage Henriksen som lønnet sekretær til å arbeide direkte med innsamlingen og bearbeidelsen av stoffet for offentliggjørelse. I løpet av januar vil de første bidrag bli offentliggjort.

Komiteen arbeider også med en plan for filmopptak av veteranene i arbeiderbevegelsen.

Komiteen har ytt økonomisk påskjønnelse til enkelte inn-sendere for i alt kr. 600.—.

Arbeidernes Ungdomsfylking.

Med året 1950 har den sosialistiske ungdomsbevegelse i Norge virket i 50 år. Arbeidernes Ungdomsfylking har feiret denne historiske milepel ved å la jubileet prege alt arbeid i året som gikk.

Organisasjonen.

Den passivitet som har gjort seg merkbar i alt frivillig organisasjonsarbeid har også til en viss grad gjort seg gjeldende innenfor AUF-laga. Spesielt synes dette å være framtreddende innenfor bevegelsen i byene og industristrøkene. Årsakene til dette — for ungdomsbevegelsens vedkommende — synes å være mange. I første rekke spiller «den fulle sysselsetnings politikk» en stor rolle, men også dette at store felter av det arbeidsområde som tidligere naturlig hørte hjemme innenfor det frivillige ungdomsarbeid, er kommet inn under statlige eller kommunale organer.

Tilgang og avgang på medlemmer og lag viser i alt vesentlig balanse, eller noe framgang. Men effektiviteten — som rapportering, kontingentinnbetaling — er synkende. Antall lag pr. 31. desember 1950 er 729.

Den sosialistiske ungdomsbevegelses 50-årsjubileum

har vært feiret lokalt og sentralt. Til disse arrangementer har våre partiveteraner og pionérene i ungdomsbevegelsen vært innbudt.

I forbindelse med jubileet har AUF utgitt et eget jubileumsmerke og en jubileumsplakat.

I tilslutning til jubileet har det vært arbeid med den sosialistiske ungdomsbevegelses historie som var ment å komme ut i jubileumsåret. Dessverre ble denne ikke ferdig. Per Sogstad har skrevet boken som har fått titelen «Ungdoms Fanevakt».

I jubileumsåret er Arbeidernes Ungdomsfylking blitt skjenket store gaver. Eldre Fylkingkamerater satte seg i spissen for en pengeinnsamling blant partikamerater, kvinne- og partilag, fagforeninger og fagforbund. Innsamlingen innbrakte nær 85 000 kroner som av innsamlingskomitéen er bestemt anvendt på en bestemt måte.

Fra Oslo faglige Samorganisasjon og Akershus faglige Samorganisasjon er AUF blitt overrakt stedet Utøya som jubileums-gave. Eiendommen har en verdi av ca. 150 000 kroner og vil etter en del utbedringsarbeider kunne bli ungdomsbevegelsen til uvurderlig hjelp som et ungdommens studie- og fritidssenter.

Sosialistisk Ungdomsinternasjonale

arrangerte i juli en internasjonal leir i Stockholm med deltagelse fra 19 nasjoner med ca. 10 000 ungdommer. Norge hadde nest etter svenskene den største troppen. Under leirtiden fikk Norge en spesiell dag — i forbindelse med sitt 50-årsjubileum — hvor vi foresto programmet. Dette bød bl. a. på tale av statsminister Einar Gerhardsen, en større underholdningsavdeling m. v.

Agitasjonsvirksomheten.

I jubileumsåret har AUF drevet en utstrakt agitasjonsvirksomhet, i første rekke gjennom 3 «Røde Busser».

Røde Buss-turnéene ble oppdelt slik at en gjennomtrålet hele Nord-Norge fra Kirkenes, en fra Trondheim og vestover rundt kysten og en fra Trondheim og sydøstover i det sørøstlige Norge. Turnéenes ledere var henholdsvis Tryggve Åkervik, Arne Kristiansen og Tormod Kristiansen. I alt avvirket de «Røde Busser» 120 forestillinger med vel 40 000 tilhørere. Denne virksomheten

brakte AUF et relativt lite underskudd som i fullt monn oppveies av den betydning denne virksomheten har både for våre AUF-lag og for hele partiet.

Fylkingens sekretær gjennomførte i vårmånedene en turné i Nord-Norge fra Øst-Finnmark til og med Inntrøndelag. Turnéen strakk seg over 3 måneder.

Studiearbeidet

har i det forløpne år vært i god framgang. Både AUF-lagas deltakelse gjennom Folkets Brevskole og de rapporter som inngår til AOF underbygger dette.

AUF's lederskole ble avviklet i februar med 28 deltakere fra hele landet. De resultater som skolen gir i form av effektivt arbeidende tillitsmenn er meget gode.

En landskonferanse for AUF's distriktsstudieledere ble avviklet på Utøya i august. Konferansen varte i 3 dager.

SUI første internasjonale skole

ble avviklet på Sørmarka i juli måned med AUF som arrangør. Skolen hadde i alt 40 deltakere fra de forskjelligste deler av verden og må sies å være et betydelig støt framover i det internasjonale sosialistiske ungdomssamarbeid.

Arbeider-Ungdommen.

AU har i 1950 utkommet med 12 ordinære nummer, heri iberegnet 1. mainnummer og julenummer. Dessuten ble det framstilt et eget nummer til leiren i Stockholm.

Avisens økonomi er vanskeligere enn noensinne. En omlegging i en eller annen retning vil bli nødvendig i det kommende år.

Ungdomspolitiske spørsmål.

I en rekke ungdomspolitiske spørsmål er det gjort henvendelser til partiets sentralstyre og til stortingsgruppa. Av sakene

kan nevnes: Norges holdning til Franco-Spania — den nå gjeldende Abortlovgivning — Bosettingslån for Ungdommen m. v.

Et eget utvalg har forberedt og gjennom Sentralstyret gjort en henvendelse til Kirke- og Undervisningsdepartementet om det eksisterende bokhandlermonopol.

AUF har hatt en representant med i den forberedende komité for «Ungdommens pengesparing».

AUF's idrettsråd

ble nedsatt av Sentralstyret i mai — og har senere utarbeidd retningslinjer for det arbeid som må gjøres for at vårt programvedtak, når det gjelder vårt syn på idretten, kan gjennomføres. Det har vært en del avisstrid i saken.

Jubileumsåret

har vært en stimulans både i det lokale og det sentrale arbeid innen AUF. En må ha lov å tro at arbeidet i året 1950 har gitt et relativt godt grunnlag for en sterk innsats i valgåret 1951.

Kvinnebevegelsen.

Kvinnesekretariatet har i året 1950 holdt 10 sekretariatsmøter og en tillitskvinnekonferanse, og behandlet 90 saker.

Organisasjonsarbeidet og henstilling til myndighetene.

Tillitskvinnekonferansen som ble holdt den 19. januar behandlet inngående årets agitasjon for å utnytte organisasjonsmessig den tillit befolkningen ga partiet ved Stortingsvalget høsten 1949. En landsomfattende agitasjonsmåned ble besluttet, og den tok til den 15. februar. Brosjyren «Bli med i kvinnebevegelsen» ble spredt i tusener av eksemplarer over hele landet, og det resterende opplag av brosjyren «Kvinner og Politikk» ble utsolgt og «Arbeiderkvinnen» kom ut i et større format. Kvinnesekretariatet har fått meldinger om mange vellykte møter som

har vært til stor styrkelse av de bestående avdelinger, og 34 nye er blitt dannet.

Videre ble behandlet på Tillitskvinnekonferansen straffelovens § 245, og den fattet enstemmig følgende resolusjon:

For snart 40 år siden tok arbeiderkvinnene opp spørsmålet om bedre samfunnsmessig beskyttelse av morskapet og under dette også mer tilfredsstillende lovregler om avbrytelse av svangerskapet.

Til tross for at saken senere gjentatte ganger har vært oppe, og til tross for at kvinnes krav om lovendring har fått sterk støtte på ansvarlig lege- og juristhold, er spørsmålet fremdeles uløst, og de uverdige og uforsvarlige forhold fortsetter. Mange kvinner setter fremdeles liv og helse til, og særlig rammer de nåværende bestemmelser de økonomisk vanskeligst stilte kvinner i vårt land.

Tiden er nå moden til å løse denne sak. Som grunnlag kan en etter vår oppfatning i hovedtrekk bygge på straffelovkomitéens innstilling av 1935. Ny omfattende komitébehandling skulle derfor ikke være nødvendig.

Men det er ikke nok å endre straffelovens bestemmelser. Dette ville ikke føre til målet, om en ikke også bygde ut positive tiltak til motarbeidelse og regulering av svangerskapsavbrytelsene og til hjelp for den svangre kvinne. Dette forebyggende arbeid må omfatte:

1. Økt utbredelse av kjennskap til befruktningshindrende midler.
2. Seksualopplysning for barn og ungdom.
3. Rådgivning til abortsøkende.
4. Fortsatt utbygging av den sosiale og økonomiske støtte til svangre og mødre.

For å få brakt på det rene hvorledes våre medlemmer også så på spørsmålet abortus provocatus, ble det besluttet å sende

forslaget til kvinneavdelingene til behandling før saken ble fremmet til myndighetene.

Kvinneavdelingenes behandling av saken førte til en så godt som enstemmig tilslutning til Tove Mohrs forslag i straffelovskommisjon av 1935. Etter behandlingen i kvinneavdelingene har Sekretariatet sendt forslaget til Justisdepartementet og til partiets stortingsgruppe.

Til Landbruksdepartementet har Kvinnesekretariatet henstilt om å oppnevne styre for Statens Lærerinneskole på Stabekk. Den nåværende ordning er at skolen ledes av bestyrerinnen og lærerrådet, som består av skolens faste lærerpersonale.

Etter forslag fra Vestlandskvinnenes konferanse i Bergen har Kvinnesekretariatet henstilt til Sosialdepartementet om å forhøye minstesatsene for bidragspliktige, for alle barn hvis foreldre ikke lever sammen.

Etter vedtatt forslag fra Røyken Kvinneutvalgs fellesmøte den 10. oktober og fra Akershuskvinnenes Tillitsmannskonferanse den 19. november 1950, har Kvinnesekretariatet henstilt til Justisdepartementet om at loven om sedelighetsforbrytelse mot barn må tas opp til revisjon.

I samme forbindelse rettet Sekretariatet forespørsel på hvilken måte en kan sikre at kvinner deltar i lagretten ved behandling av slike saker, da en har erfaring for at kvinnene blir trukket ut.

Videre er etter forslag fra Bærum Kvinneutvalg rettet anmodning til Sosialdepartementet at det opprettes sykeavdelinger i kommunene som kan ta imot for øyeblikkelig hjelp for personer som plutselig får nervesammenbrudd. Som forholdene nå er må disse pasienter anbringes i fyllearestene.

Som svar på vår anmodning har vi fra Sosialdepartementet fått opplyst at departementet arbeider med spørsmålet for å bringe dette uheldige forhold med å anbringe nervesammenbrutte personer i fyllearestene til opphør bl. a. ved at der ved

alle nye sykehusplaner peker på nødvendigheten av å innrede ett eller flere rom for akutt sinnssyke, mens pasienten venter på plass eller transportmulighet til sinnssykehuset.

Dessuten har Sekretariatet med sin anbefaling oversendt til Forsyningsdepartementet det vedtatte forslag på Telemarkkvinnenes årsmøte 1949 vedrørende kontroll og omsetning av manufakturvarer.

Likeledes har Sekretariatet med sin anbefaling oversendt Norsk Rikskringkasting det vedtatte forslag på Østfoldkvinnenes årsmøte 18. april vedrørende mer opplysning om alkoholens skadelige virkninger og at Edruelighetsarbeidet bør få en bredere plass i Kringkastingen.

Agitasjon og opplysningsarbeidet.

På følgende steder har Kvinnesekretariatets medlemmer holdt foredrag:

Aase Lionæs: Halden, Bekkelaget, Hasle, Sandvika, Arendal, Drøbak, Strømmen, Sarpsborg, Stavanger (2), Horten og i Oslo sentrum (5). Tilsammen 16 foredrag.

Ragna Karlsen: Hellerud, Eidsvoll, Tranby i Lier, Hamar og Oslo. Tilsammen 5 foredrag.

Kirsten Brunvold: Tyristrand, Lilleaker, Rjukan, Nannestad, Drammen, Notodden, Sørum, Trondheim, Krokstadelva, Selbakk, Kristiansand, Grav og Vold, Øvre Stabekk, Høvik (2) og Sandvika. Tilsammen 16 foredrag.

Dagmar Hernes: Mjøndalen, Abildsø (2), Skotselven, Høybråten, Levanger, Bø i Telemark, Notodden, Amdot pr. Modum og Oslo (2). Tilsammen 11 foredrag.

Rakel Seweriin: Bergen, Fredrikstad, Odda, Voss, Rjukan og Oslo (18). Tilsammen 23 foredrag.

Thina Thorleifsen: Kongsvinger, Berg i Østfold, Kråkerøy, Moss, Sarpsborg, Askim, Ski, Lørenskog, Høybråten, Elverum,

Lierstranda, Kristiansund N. (2), Skedsmo, Kjeller, Tofte (2), Filtvedt, Vestfossen, Nordstrand, Bryn, Bekkelaget, Ullevål, og i Oslo sentrum 4 foredrag. Ved en turné i Søndre Helgeland har hun talt i Brønnøysund, Vik, Sund, Kvaløy og Bodø. Tilsammen 32 foredrag.

Tilsammen av Kvinnesekretariatet 103 foredrag.

Representasjon på årsmøter, fylkeskonferanser og jubileer.

På årsmøter, fylkestillitskvinnekonferanser og jubileer har Sekretariatet vært representert på følgende:

Østfoldkvinnenes årsmøte den 5. februar og 18. april, Akershus fylkeskonferanse den 12. februar, Aust-Agderkvinnenes årsmøte i Arendal 7. mai og på Rogalandkvinnenes årsmøte og fylkespartiets årsmøte 18.—19. mars ved Aase Lionæs.

Aase Lionæs har vært leder og foreleser ved Kvinnesekretariatets Studiekurs på Leangkollen i dagene 18.—24. juni.

På Inn-Trøndelags årsmøte i Levanger og på Akershus kvinnekongressen den 19. november, Abildsøs kvinneforenings 35-årsfest og Høybråten kvinnegruppes 25-årsfest den 25. mars ved Dagmar Hernes.

På Hedmarkkvinnenes årsmøte på Hamar 22. og 23. april ved Ragna Karlsen.

På Vest-Agder Kvinneutvalgs møte i Kristiansand S. den 4. juni ved Kirsten Brunvold, likeledes har hun representert Sekretariatet på Notodden og Høvik kvinneforeningers 40-årsjubileer.

På Sør-Trøndelagkvinnenes årsmøte på Orkanger den 25. juni var Sekretariatet representert ved Helga Waldorff.

Olga Johansson har representert Sekretariatet på Hakadal kvinnegruppes 20-årsjubileum, Tønsberg kvinneforenings 40-årsjubileum den 10. juni, Lørenskog Arbeiderpartis kvinneforenings 25-årsjubileum 2. november og på Søndre Eidsvoll kvinneforeningens 25-årsjubileum den 30. desember.

På Høyanger Arbeiderpartis kvinneforenings 25-årsjubileum den 26. august var Sekretariatet representert ved Signe Andersen, og på Kragerø kvinneforenings 30-årsjubileum ved Astrid Skare.

På Buskerudkvinnenes årsmøte den 31. mars, Telemarkkvinnenes årsmøte den 9. og 10. juni, Nord-Norges kvinnekonferanse den 30. juni og 1. juli i Bodø, Hedmarkkvinnenes formannskonferanse i Elverum 30. september, Mørekvinnenes fylkeskonferanse i Kristiansund 1. november, Tofte og Filtvedt kvinneforeningers 25-årsjubileum og på Glåmdalens Kvinneutvalgs 10-årsfest den 5. februar ved Thina Thorleifsen. Dessuten har hun vært foreleser i 2 dager på Østfoldkvinnenes organisasjonskurs den 6.—7. mars.

Utenlandsk representasjon.

Ved den internasjonale kvinnekomités møte i København i mai var Sekretariatet representert ved Aase Lionæs. På den Nordiske kvinnekonferanse i København den 21. og 22. januar ved Ragna Karlsen, på Finnlands sosialdemokratiske kvinneforbunds 50-årsjubileum den 9. juli ved Thina Thorleifsen og på den Jugoslaviske kvinnekongress i slutten av oktober ved Kirsten Brunvold.

I den nordiske Studie- og feriekvinnekonferanse i Helsinki i dagene 9. til 15. juli deltok Kvinnesekretariatet med 7 representanter. Til det nordiske kvinnekurs på Roskilde Høiskole i august oppnevnte Sekretariatet Herborg Hafsgård, Odde.

Representasjon utenom vår bevegelse.

Etter innbydelse har Sekretariatet vært representert på Statens Husmorvikarråds landskurs for Husmorvikarer og for kursledere i dagene 2. til 5. mai ved Kirsten Brunvold, og på Norsk Forening for Boligreformers landsmøte i Bergen 18.—20. september ved Thina Thorleifsen.

Faste komitéer.

Kvinnesekretariatets representant i partiets Sentralstyre, Aase Lionæs, med Kirsten Brunvold som varamann.

Kvinnesekretariatets representant i Husstellkontoret er Aase Lionæs. Sekretariatets representanter i Samarbeidsnemnda mellom Kvinnesekretariatet, Arbeidernes faglige Landsorganisasjons Kvinnenemnd og Arbeidernes Ungdomsfylking, Aase Lionæs og Ragna Karlsen.

Dessuten er Sekretariatet etter innbydelse representert i Norges Standardiseringsforbund ved Aase Lionæs med Olga Johansson som varamann. Kvinnesekretariatets representant i Landsutvalget for Husmorgymnastikk er Mary Olsen.

Arbeiderkvinnenes Husstellkontor.

Kjøkkenutstillingen har i 1950 vært i Østfold fylke på tre steder, nemlig Askim, Moss og Sarpsborg. På disse stedene var skolebarna på utstillingen og fikk Oslo-frokost, videre ble det holdt ernæringsforedrag og matdemonstrasjoner. Utstillingen ble overalt mottatt meget godt, og hadde stort innrykk. Forskjellige husgeråd ble solgt, og det ble et pent nettoutbytte som ble fordelt mellom de arrangerende avdelinger og Husstellkontoret.

Videre er det gjennom Husstellkontoret holdt en rekke enkeltdemonstrasjoner, ernæringsforedrag og foredrag om rasjonalisering av husmorarbeidet, barneklærne er vist fram, husholdningsredskapene er blitt demonstrert og omtalt.

Av de steder som er besøkt kan nevnes: Strømmen (2 ganger), Abildsø (2 ganger), Godlia (2 ganger), Tåsen (2 ganger), Lillestrøm, Lørnskog, Høvik, Hasle, Korsvoll, Drøbak, Ås, Skarnes, Tofte, Enebakk, Kirkenær i Solør, Grünerløkka — 2 husmorkurs i samarbeid med Oslo Samvirkelag — hvert på 4 dager, (Engelsborg og Samfunnshuset) — 1 husmorkurs omfattende

matstell, spebarnstell og søm i samarbeid med Samorganisasjonens Kvinnenemnd og Kvinneutvalget for Oslo, samt 4 spesialdemonstrasjoner om *uer* i forbindelse med Fiskeridepartementets Opplysningsutvalg. En demonstrasjon ved Akers Sykehus, hvor hele belegget (pasienter og ansatte) servertes middag, og 4 bedriftsdemonstrasjoner, nemlig ved Seildugsfabrikken, Graahs fabrikker, Blystads fabrikker og Pettersen på Bryn. Samtlige arbeidere og funksjonærer ved fabrikkene er servert lunsj og har fått orientering om fisk som næringsmiddel. Disse siste demonstrasjoner er de første i sitt slag og falt meget heldig ut.

Ved fru Ansteensen er det holdt 6 sykurs ved Industriskolen. Før jul ble det holdt 2 heldagers bakekurs for husmødre.

Etter departementets bestemmelse er det gjennom Husstellkontoret fordelt 200 Hoover vaskemaskiner og 20 Thor og solgt 24 Munkmaskiner. Det kommer stadig søknader inn om vaskemaskiner, og kontoret har liggende om lag 2 000 søknader på Hoover og 100 på Thor. Videre er det fordelt 50 Singer symaskiner gjennom Husstellkontoret.

For å få realisert vårt formål om standardisering av barneklær, kjøkkeninnredninger og redskaper m. m. har Husstellkontoret fått laget et nytt kjøkken, etter det svenske modellkjøkken, til utlodning, en Hoover vaskemaskin er mottatt som gave til utlodning og barneklærne er sydd opp av norske stoffer for også å loddes ut, så snart lisens gis fra politiet.

Gjennom kontoret er det solgt tegninger, brosjyrer om mat og klær, («Vi syr, strikker og hekler» er helt utsolgt), samt forskjellige husholdningsartikler.

Husstellkontoret er representert i Statens Ernæringsråd, Opplysningsutvalget for Fisk, Foreningen Brukskunst, Handelsdepartementet ved handelsavtalene angående import og eksport og i Utvalget for kvalitetsforbedring og kvalitetsmerking.

Det har under året som er gått vært en rekke henvendelser til kontoret om råd og opplysninger. Husstellkontoret er nå godt kjent og søkt.

Kontoret har under det forløpne år fått kommisjonærer ved flere av kvinneavdelingene utover landet. Til disse er det blitt sendt liste over de ting kontoret har å selge.

Kjøkkenutstillingen har vært utstilt en måned på Norsk Brukskunsts utstilling i Stavanger i begynnelsen av året 1950.

Nye kvinneavdelinger.

Vårt mål om å nå 700 kvinneavdelinger gikk på det nærreste i oppfyllelse i 1950. Det er opprettet 2 nye herredskvinne--utvalg, og 34 nye avdelinger er dannet i følgende fylker:

Buskerud: Øvre Uvdal, Rødberg, Nedre Eggedal og Hovet kvinneavdelinger.

Telemark: Fyresdal, Høidalsmo, Kviteseid og Kilebygda. I Telemark er Solum Herredskvinneutvalg skipa.

Oppland: Reinsvoll, Nordlia, Asen og Dovre kvinneavdelinger. Akershus: Skedsmo og Sandem, Enebakk kvinnelag og Lillestrøm Trikotasjearbeiderforenings kvinnegruppe.

Møre: Hovdebygda kvinneavdeling i Sunnmøre og Sunndalsøra og Grøa kvinneavdelinger i Nordmøre.

Sør-Trøndelag: Rissa og Aust-Hitra kvinneavdelinger. I Oppdal er det skipa Herredskvinneutvalg.

Inn-Trøndelag: Halsan, Øvre Sandvollan og Øvre Lånke kvinneavdelinger.

Rogaland: Jørpeland og Høiland kvinneavdelinger.

Aust-Agder: Vegårdshei og Tromøy kvinneavdelinger.

Dessuten er det dannet Gaupen kvinneavdeling i Hedmark, Nordre Slagen i Vestfold, Svindal i Østfold, Gaupene arbeider- og småbrukerlags kvinnegruppe i Sogn og Fjordane, Bjørnevatn kvinnelag i Øst-Finnmark, Fridalen kvinnegruppe i Bergen og Skage og Omegn kvinnelag i Namdalen.

I tilslutning til partiets fylkes-, krets- og de selvstendige bypartier teller vår kvinnebevegelse i dag 690 kvinneavdelinger.

Arbeiderkvinnen

har i året kommet ut i 10 nummer, idet januar—februar og juni- og julinumneret har kommet ut som dobbeltnummer i et større format. «Veilederen» har kommet ut i 2 nummer.

Materiell.

Foruten sirkulære om Tillitskvinnekonferansens vedtak om revidering av § 245 har sekretariatet gjennom sirkulærer henstilt til kvinneutvalgene og til de enkelte kvinneavdelinger om å gå til dannelsen av husmorgymnastikkpartier i henhold til de retningslinjer som er sendt fra landsnemnda for Husmorgymnastikk. Likeledes gjennom sirkulære er det anmodet kvinneavdelingene å støtte opp om Arbeidernes Ungdomsfylkings 50-årsjubileumsgave, som har fått stor tilslutning fra kvinneavdelingene, samt i samarbeid med Norsk Folkehjelp om å gå inn for innsamling til støtte for husmorferie under mottoet: «Fra slit i yrke til sol og styrke.»

Kvinnesekretariatet formidler salget av Mødrehygienekontorets 25-årsberetning og partiets brosjyre «Helsestasjon for mor og barn».

Framfylkingen.

Interessen omkring virksomheten blant de yngste kan sies å være vesentlig stimulert i 1950. Det er innenfor de øvrige arbeiderorganisasjonene økt forståelse for barnearbeidets betydning og det vises vilje til også å løse denne oppgaven. På den annen side har den borgerlige pressa, ført an av Unge Høires organ, rettet voldsomme og sjikanøse angrep på Framfylkingen. Et diskusjonsmøte i Den Konservative Studentforening i Oslo

tilbakeviste klart de angrepene Framfylkingen har vært ut-satt for.

Arbeidet for å trekke foreldrene med i barnarbeidet har gitt nye resultater — og det ligger i dette gode muligheter til å utvikle Framlagas arbeid.

Den store vanskeligheten fortsatt i Framlagsarbeidet er imidlertid å skaffe høvelige lederkrefter. Løses dette spørsmålet viser det seg overalt at virksomheten får stort omfang og gir verdifulle resultater. De enkelte organisasjonene må derfor være villige til å sette noen av sine dyktigste folk på dette feltet for å legge grunnlaget til en solid og givende Framlagsvirksomhet.

Organisasjonen.

Framfylkingen har nå ca. 7 000 medlemmer i 93 lag. Virksomheten i laga er vekslende i forhold til de lokale mulighetene, men på mange steder drives det et utstrakt og godt arbeid. I Oslo har det særlig i 1950 blitt vesentlig stabilisering av virksomheten og det er lagt et godt grunnlag for det videre arbeidet.

Leirer og andre arrangementer.

Leirvirksomheten i 1950 var basert på distrikts- og lagsleirer, samt deltakelse i leirer utenlands.

Rjukanleiren ble gjennomført i samarbeid med Rjukan Framlag som sto for forberedelsene til leiren. Det var 250 deltakere fra Framlaga på Østlandet i leiren, som lå ved Rjukanlagets hytte på fjellet, 1 000 m over havet. Leiren varte i 10 dager. Tross mindre bra vær ble den meget vellykket.

Trøndelagsleiren for Framlaga i Trøndelag ble organisert av Sør-Trøndelag Framkrets i samarbeid med Framfylkingen. Alt var klart til en 10-dagers leir for 200 deltakere på Levanger, men på grunn av den truende poliomyelittfaren måtte leiren i siste omgang legges om til Røros. I denne leiren deltok 75 medlemmer fra laga i Sør-Trøndelag.

Nordisk lederleir i Finland.

Leiren samlet ca. 100 deltakere, derav 19 fra Norge. Det ble et meget vellykket arrangement der ledere fra de øvrige land kom i god kontakt med finske kamerater og finske forhold.

Internasjonal leir i Østerrike.

Broderorganisasjonen i Østerrike arrangerte i år internasjonal leir i anledning sitt 25-årsjubileum. Fra Framfylkingen deltok 9 medlemmer som hadde en opplevelsesrik tur.

Foruten disse leirarrangementene var det en rekke utvekslinger med Sverige og Danmark, samt mindre lags- og kretsarrangementer.

Fram Skiskole som ble satt i gang av Oslo Framkrets ble gjennomført med 250 deltakere i løpet av 8 uker. I forbindelse med skiskolen hadde kretsen besøk av 12 danske barn som fikk 3 ukers gratis opphold.

Agitasjons- og opplysningsarbeid.

«Fram-Kameraten» har i 1950 kommet ut med 6 nummer. Dessuten er startet et organ for Framledere, «Vi Ledere», som har kommet ut med 7 nummer. Det er videre utgitt en rekke programsamlinger m. v. for arbeidet i Framlaga og for arbeidet med å starte nye lag.

Landsrådets medlemmer har i året deltatt ved møter i en lang rekke foreninger der Framfylkingen er behandlet, og det er formidlet materiell til mange plasser som arbeider med start av Framlag.

Det er i lag og kretser holdt en rekke kurser for opplæring av Framledere.

Nordisk samarbeid.

Foruten leirarrangementene og andre utvekslinger av barn, ble det i samband med lederleiren i Finland arrangert Nordisk

Konferanse. En behandlet her aktuelle samarbeidsspørsmål, og bl. a. ble neste nordiske leir bestemt lagt til Finnland i 1953.

Framfylkingen var representert på konferansen med Hans Sundrønning, Werna Gerhardsen og Rolf Hansen.

Framfylkingens Leirfond.

Fra fag- og partiforeninger, kvinnegrupper og ungdomslag har Leirfondet i 1950 fått tilskudd med ca. 21 000 kroner.

Arbeidernes Opplysningsforbund.

Det foregikk betydelige administrative forandringer i Arbeidernes Opplysningsforbund i 1950. Forbundets sekretær, studierektor Andreas Andersen, fratrådte sin stilling 1. april. Han ble midlertidig avløst av Aksel Zachariassen som senere ble valt til forbundets sekretær på det ordinære representantskapsmøte i mai. Kontorsjef John Helland fratrådte sin stilling 1. september og ble avløst som kontorsjef av sekretær John Berg. Filmsjef Martin Knudsen ble avløst av filmsjef Gunnar Rasch Olsen og Alf Arnesen som har hatt hånd om forbundets statistiske avdeling er overført til filmavdelingen, mens fru Bjørg Bergh har overtatt hans avdeling. Fra 1. oktober overtok Ivar Viken forbundets kontor i Trondheim. Forbundet har nå tre faste avdelingskontorer: Oslo, Bergen og Trondheim samt fastlønte sekretærer sammen med partiet i de fleste distrikter i landet.

Forbundets internasjonale kontakter blir stadig mer omfattende. 10 nordmenn, hvorav 6 fra AOF deltok i 1950 i det første kurs ved Den nordiske folkehøyskolen i Manchester og 10 deltok i Den nordiske folkehøyskoles kurs i Genève. Det er stor interesse for begge skoler som er årvisse. På sommerkursene foregår en omfattende utveksling av elever mellom de nordiske land og ca. 30 nordmenn deltok takket være utvekslingen på kurser i Sverige og Danmark. Dessuten hadde forbundet et par representanter på kurser i Tyskland.

Studievirksomheten tok seg, som ventet, betydelig opp i 1950 som ikke var valgår. Framgangen var likevel ikke så stor som ventet etter de grundige forberedelser som ble satt i gang høsten 1950 med startkonferanser i en rekke distrikter og direkte henvendelser til samtlige organisasjonsenheter tilknyttet forbundet. I alt ble det i 1950 avviklet 1 175 studieringer med 12 133 deltakere mot i 1949 905 ringer med 9 405 deltakere. Studieringene fordeler seg med 685 på den faglige avdeling og 490 på organisasjonsavdelingen som omfatter de politiske organisasjoner. Av studieringene var 450 brevkurs, 12 samtalelag og 42 lyttergrupper. Organisasjonskunnskap står fortsatt fremst av de emner studieringene behandler, dernest kommer almene fag, fagforeningskunnskap og samfunnskunnskap. Interessen for teoretiske spørsmål er fortsatt minimal.

Kursvirksomheten viser en betydelig vekst. I 1950 ble det avviklet 118 kurs med 3 394 deltakere på over 3 dager og 176 helgekurs med 3 929 deltakere, altså i alt 294 kurs med 7 323 deltakere mot i 1949 196 kurs med 4 858 deltakere. Størst stigning viser imidlertid kveldsskolene. Mens det i 1949 bare ble avviklet 25 kveldsskoleklasser med 686 elever ble det i 1950 avviklet 91 klasser med 1 739 elever. Av forelesningsrekker som er registrert ble avviklet 43 med 2 499 deltakere. I alt var det samlede deltakertall på forbundets kurs, skoler og studieringer 23 694 mot 16 865 i 1949. Ennå er tallet selvsagt altfor lavt, men det kan konstateres en jevn bedring fra år til år hvilket også er det mest tilfredsstillende når det gjelder denne virksomhet.

Forbundets filmavdeling arbeider på spreng for å tilfredsstille det stadig økende behov for kortfilmer på foreningstilstellinger. Ettersom antall smalfilmapparater spredt rundt om i landet øker blir behovet for spillesmalfilm større og større og det synes naturlig for forbundet å konsentrere seg om denne virksomhet. Forbundets filmformidlingsselskap (som formidler spillefilm til kinoene) har gått med betydelig tap i 1950. Selv om det neppe vil være riktig å avvikle virksomheten, er det

grunn til å utvise stor varsomhet når det gjelder forsøket på å konkurrere med filmutleiebyråene.

Forbundet har i 1950 samarbeidet med de andre studieorganisasjonene i Samnemnda for studiearbeidet og er representert i Statens folkeopplysningsråd, Samnemnda for amatørteaterarbeidet og i diverse filmorganisasjoner. Når det gjelder amatørteaterarbeidet har forbundets avdeling lagt større vekt på å tilfredsstillende behovet for underholdningsmaterieell i foreningene, spesielt i ungdomslaga.

Arbeidernes Avholdslandslag.

På landsmøtet i 1949 ble dette styre valgt:

Sentralstyre: Formann Martin Tranmæl. Varaformann Jonas Brunvoll. — Sekretær Rolf Kristiansen. Thina Thorleifsen. Rich. Blomqvist. Lars Moen. Sverre Frogner.

Landsstyre: Martin Evensen, Hamar. Bjørn Olsen, Horten. Magnus Karlson, Stavanger. Karl Simonsen, Moss. Sivert Rognes, Trondheim. Nils Hillestad, Mo i Rana. Harald Kristiansen, Bergen. Einar Nilsen, Askim.

Året 1950 har vært et jevnt og godt arbeidsår, og det er drevet en planmessig agitasjons- og opplysningsvirksomhet. Arbeidet har vesentlig vært konsentrert om de fire Østlandsfylker, men fra Vestlandsfylkene og Agder har vi også fått en del tilslutning.

På landsmøtet i 1949 ble det besluttet å danne kontakter på arbeidsplassene. Det er gjennomføringen av denne oppgave som har preget vårt arbeid i 1950. I løpet av året er det opprettet og registrert 210 kontakter fordelt over de største industristrøk. Det er gitt ut 7 små foldere med et samlet opplag på 100 000. Folderne er skrevet av kjente kvinner og menn i arbeiderbevegelsen og tar sikte på å gi en nøktern og korrekt framstilling av alkoholen

som samfunnsproblem. Av forfatterne kan nevnes Landsorganisasjonens formann Konrad Nordahl — Formannen i Arbeidernes Ungdomsfylking Frank Andersen — Red. Gunnar Ousland — Forfatteren Johan Falkberget — og Werna Gerhardsen. Kontaktene får regelmessig tilsendt materiell og informasjonsskriv med arbeidsoppgaver, statistiske utdrag og andre opplysninger. Trivselen på arbeidsplassen er jo av vesentlig betydning for å gjøre vårt produksjonsapparat så effektivt som mulig. Ut fra denne betraktning er det vi søker å fjerne de minusfaktorer som hindrer en slik utvikling. Vårt inntrykk av denne kampanje etter det første året er, at det er en voksende forståelse for dette arbeid blant de fagorganiserte arbeidere. Vi kan også notere at vi har fått en bedre kontakt med Samorganisasjoner og faglige utvalg utover landet.

Av andre spørsmål Sentralstyret har arbeidd med og utredet er kontakten med arbeiderhjemmene. Denne sak er nå løst i samarbeid med D.N.A.s Kvinnesekretariat. Arbeidet tar til i det nye år med tegning av husmormedlemmer i kvinnegruppene som skal arbeide med opplysning i hjemmene på samme måte som kontaktene på arbeidsplassen.

Spørsmålet om reisingen av alkoholfrie hoteller, restauranter og kaféer er en av de oppgaver landslaget har drøftet og besluttet å understøtte. Styret har understreket den betydning de alkoholfrie etablissementer har når det gjelder å høyne restaurantnivået og festlivet.

Organisasjonen.

Både lags- og medlemstallet har i 1950 gått fram. En kan notere en tilgang på 7 nye lag og grupper. Medlemsøkingen har vært størst i Oslo og på Østlandet. De nye forbindelser vi har fått i året er fordelt på følgende fylker: Trøndelag, Møre, Bergen, Aust-Agder og Oslo. Aktiviteten i lagsarbeidet er betraktelig bedre enn foregående år og samarbeidet med de øvrige arbeiderorganisasjoner går bra.

Opplysningsvirksomheten.

Landslagets årlige kurs for studieledere ble i 1950 holdt på Grimstad Pensjonat, Tjømø. Deltakerantallet var 32, vesentlig ungdom fra de forskjellige kanter av landet. Interessen for kursvirksomheten har vært stadig stigende. Det er også holdt distriktvis kurs for Østfold og Oslo.

Derimot har studievirksomheten i laga ikke hatt den bredde som tidligere. I 1950 var det bare 10 studieringer i gang med 94 deltakere. I samarbeid med Arbeidernes Opplysningsforbund vil det i det kommende år bli lagt større vekt på studieringen som fast ledd i lagsarbeidet.

Regjering og Storting.

Regjeringen har bestått av: Einar Gerhardsen, statsminister, Halvard M. Lange, utenriksminister, Lars Evensen, sjef for Departementet for industri, håndverk og skipsfart, Kristian Fjeld, sjef for Landbruksdepartementet, Aaslaug Aasland, sjef for Sosialdepartementet, Nils Langhelle, sjef for Samferdselsdepartementet, O. C. Gundersen, sjef for Justisdepartementet, Erik Brofoss, sjef for Handelsdepartementet, Reidar Carlsen, sjef for Fiskeridepartementet, Jens Chr. Hauge, sjef for Forsvarsdepartementet, Olav Meisdalshagen, sjef for Finansdepartementet, Lars Moen, sjef for Kirke- og Undervisningsdepartementet, Ulrik Olsen, sjef for Kommunal- og Arbeidsdepartementet.

Forsynings- og Gjenreisningsdepartementet ble nedlagt pr. 1. juli 1950 og dets gjenværende saksområde overført dels til Handelsdepartementet, dels til Kommunal- og Arbeidsdepartementet. Departementets sjef, Nils Hønsvold, gikk tilbake til Stortinget.

Til styre for stortingsgruppa ble for 1950 valgt: Oscar Torp, formann, G. Natvig Pedersen, nestformann, Arne Strøm, sekretær. Øvrige medlemmer: Olav Oksvik, Jens Steffensen, Rakel Seweriin, Johs. Olsen, Olav Watnebryn, Trygve Bratteli. Varamenn: Jakob Pettersen, Gunvald Engelstad, Hartvig Svendsen, Henry Jacobsen.

Til presidenter i Stortinget ble etter innstilling fra gruppa valt: president i Stortinget, G. Natvig Pedersen, visepresident, Johan Wiik. Annen president i Odelstinget, Olav Oksvik, annen president i Lagtinget, Aldor Ingebrigtsen.

Om Regjeringens politiske program ble det sagt i Trontalen for 1950:

«Regjeringen vil legge særlig vekt på å opprettholde stabile økonomiske forhold i landet, med full sysselsetting og en fortsatt bedring av den alminnelige levestandard. Det må skapes balanse i vår utenriksøkonomi ved at produksjonen av nødvendige varer økes vesentlig. I samarbeid med arbeids- og næringslivets organisasjoner vil Regjeringen derfor legge særlig vekt på å øke arbeidseffektiviteten og stimulere den del av produksjonen som kan bedre vår utenriksøkonomi. Den finner det også påkrevd at den offentlige anleggs- og byggevirksomhet blir redusert.

Arbeidet med å øke landets jordbruks- og husdyrproduksjon vil holde fram, med særlig sikte på en større fôrproduksjon til erstatning for innført kraftfôr. Det vil bli truffet særlige tiltak for å få avvirket mest mulig tømmer.

Landets vannkraft vil bli søkt utbygd i samme tempo som hittil. Etter forhandlinger mellom de skandinaviske land, arbeides det med planer om en ekstraordinær kraftutbygging for levering av elektrisk energi til Danmark.

Det vil bli lagt fram forslag om utvidet adgang til å drive trålfiske, og om oppretting og finansiering av et selskap for overtaking, utbygging og drift av fryserier og kjøleanlegg i Nord-Norge.

Gjenreisningen søkes gjennomført så raskt som tilgangen på byggematerialer og arbeidskraft gjør det mulig. En tar sikte på å bygge samme antall boliger i 1950 som i 1949, og vil fortsette arbeidet med å få ned byggeomkostningene. Det vil bli gjennomført midlertidige tiltak for vesentlig å redusere omfanget av reparasjons- og ombyggingsarbeider.

En regner med noe bedre tilgang av forbruksvarer. Rasjoneringsen av fett og skotøy vil bli opphevd i 1950.

Da en vesentlig del av oppgavene for et forsynings- og gjenreisningsdepartement er løst, vil det ikke lenger være nødvendig med et eget departement, og de oppgaver som står igjen vil bli ført over til andre departementer.»

Regjeringens budsjettforslag var gjort opp med et overskudd på ca. 275 millioner kroner og med en sluttsum på 2 562 millioner kroner.

Det var regnet med stort sett uforandrede skattesatser, bortsett fra en øking i selskapsskatten, fondsskatten og formuesskatten for personlige skatteyttere. I alt beregnet til å gi ca. 100 millioner kroner. Videre er tonnasjevavgiften på ca. 25 millioner kroner opprettholdt.

På utgiftssiden var offentlige investeringer søkt holdt mest mulig nede.

Prissubsidiene var ført opp med 600 millioner kroner. Utgiftene til Forsvaret var ført opp med ca. 282 millioner kroner.

Finansdepartementet sa i innledning til budsjettet for 1950—51 at Regjeringen hadde gått ut fra

at det vil bli opprettholdt full sysselsetting,
at en må begrense bygge- og anleggsarbeider (investeringen)
som følge av nedgangen i valutainntektene og reduksjon i
Marshallhjelpen,

at reparasjons- og ombyggingsarbeider må begrenses og arbeidskraften brukes til nødvendigere formål.

Såvel under frontaledebatten som under finansdebatten rettet de borgerlige partier sterk kritikk mot Regjeringens politikk. De hadde imidlertid ingen konkrete forslag å stille opp som alternativ. Høire og Bondepartiet stemte for et forslag om å sende budsjettet tilbake til Regjeringen med en henstilling om å gjennomgå budsjettet på ny for å oppnå besparelser med sikte på å redusere behovet for nye skatter og avgifter og eventuelt styrke enkelte anleggsbudsjetter. Venstre og Kristelige Folkeparti hadde egne forslag som vesentlig oppnådde partiets egne stemmer.

Etter oppfordring fra Statsministeren ble det etter finansdebatten holdt en del konferanser mellom partilederne i Stortinget og representanter for Regjeringen hvor de forskjellige

muligheter for en reduksjon av budsjettet ble drøftet. Disse konferanser førte ikke til noen resultater. Statsbudsjettet ble vedtatt som framlagt, bortsett fra bevilgninger til Nordlandsbanen, vannforsyning i fiskevær og elektrisitetsutbyggingen som ble noe forhøyet etter forslag fra partiets representanter. Bevilgningene til jernverket ble opprettholdt mot de borgerlige partiers stemmer.

I slutten av juni måned — noen dager før Stortinget tok sommerferie — fikk en den såkalte «Lille finansdebatt». Den bekreftet at de forhandlinger som var blitt ført for om mulig å nå fram til enighet om investeringsreduksjonen, ikke hadde ført til noe resultat. Etter en langvarig diskusjon vedtok Stortinget mot de borgerlige representanters stemmer et forslag fremsatt av vårt partis gruppeformann med en henstilling til Regjeringen om å sette ned investeringene i forhold til nasjonalbudsjettet med om lag 5 pst. Det var forutsetningen at Regjeringen med dette som utgangspunkt senere skulle fremlegge konkrete forslag til reduksjon av de poster på statsbudsjettet som en slik reduksjon skulle omfatte.

Den 25. juni brøt Korea-krigen ut og Stortinget ga enstemmig før det gikk fra hverandre den 1. juli, Regjeringen fullmakt til å treffe de forføyninger som var nødvendig for Norges vedkommende. I slutten av august måned satte Regjeringen fram en rekke forslag, som tok sikte på å øke vår beredskap. Programmet for utbyggingen av forsvaret gikk ut på å bruke ca. 250 millioner kroner i løpet av 2½ år. Til dette beløp kom 6 millioner kroner beregnet til dekning av de utgifter som Norge ville få ved å stille norsk tonnasje til disposisjon for F.N.-aksjonen i Korea. Av disse midler skulle det militære forsvaret få ca. 190 millioner, sivilforsvaret ca. 35 millioner, politiet ca. 15 millioner og til beredskapslagring ca. 12 millioner kroner.

Samtidig ble det satt fram forslag om såkalte «beredskapslover». De inneholdt blant annet bestemmelser mot eventuelle 5-kolonister og dessuten en revisjon av de straffebestemmelser

som vi fra før av hadde om lands- og høyforræderi. Lovforslagene ble vedtatt i en vesentlig annen form enn den foreslåtte, men inneholdt i det vesentlige de samme fullmakter som Regjeringen hadde foreslått.

Da Regjeringens forslag om de ekstraordinære forsvarsbevilgningene ble lagt fram i Stortinget, understreket Statsministeren at hovedproblemet ville bli de realøkonomiske virkninger som disse tiltak ville medføre. Han antydte at Regjeringen i den situasjon landet var i, ville overveie å utsette gjennomføringen av enkelte programsaker, blant annet monopolet på apotekervarer og brennelsmonopolet.

Regjeringens forslag om økte forsvarsbevilgninger og forslaget til dekningsmåte ble enstemmig vedtatt av Stortinget 20. september, bortsett fra en reduksjon av prosentsatsen for den verneskatten som var foreslått. Resultatet ble at det ble vedtatt å utlikne en verneskatt som et tillegg på 10 pst. til den ordinære statsskatten på formue og inntekt for året 1950/51. Den gjelder ikke skattytere som har mindre enn kr. 200.— i ordinær statskatt. Avgiftene på spisesjokolade og sukkervarer ble forhøyd fra 100 til 150 pst. og avgiften på brennevin fra 100 til 150 pst. De vedtatte forhøyelser regnes å ville innbringe om lag 89 av de 109 millioner kroner som de økte forsvarsutgifter er beregnet til i budsjettåret.

I finanskomiteens innstilling ble det understreket at vedtakelsen av disse skatte- og avgiftsforhøyelser ikke løste de realøkonomiske problemer som den økte beredskap medførte, blant annet arbeidskraftproblemet og underskuddet i vår betalingsbalanse. Stortinget forutsatte derfor at dette spørsmål ble tatt opp for seg, slik som det også var forutsatt i Stortingets vedtak på forsommeren.

For øvrig kan en si at arbeidet i Stortinget i 1950 ikke bød på saker av større prinsipiell rekkevidde. Hele perioden igjen var det de internasjonale spørsmål som sto i forgrunnen og satte sitt sterke preg også på de øvrige felter.

TIDSSKRIFTET

Kontakt

- *Frisk debatt*
- *Saklig orientering*
- *Spennende som
vår egen tid*

Kontakt

utkommer med 11 nummer i året.
Løssalg kr. 1.00. — Årsabonnement
kr. 10.00. Forretningsfører: økonomi-
sjef Ivar Opsahl. Ekspedisjon: Youngs-
torget 2 V, Oslo. Tlf.: 33 01 80. Postgiro
nr. 12711. — Abonnement tegnes på
postkontorene og hos bokhandlerne.

PARTIFELLER!

Hvorfor

SKAL SÅ MANGE AV OSS
stoppe opp på halvveien?

- Vi har vårt medlemskap i orden i fagbevegelsen og i partiet.
- Likevel er det enkelte — ja slett ikke så få — som stopper opp på halvveien, som f. eks. ikke skjønner betydningen av det riktige avishold.
- Disse holder i sine hjem aviser som forfekter andre livssyn og andre interesser og overlater til disse aviser alene å orientere familiens øvrige medlemmer om arbeiderbevegelsens politiske og faglige virksomhet.
- Det er ikke det at en ikke skal lese andre aviser og det skader ikke å ha flere aviser i huset om en har råd til det, men det daglige hovedorgan i hjemmet som i bevegelsen bør være

Arbeiderbladet

Først og fremst abonnerer vi på den lokale partiavisa og dernest — om mulig — på Oslo Arbeiderblad. Hva som kommer i tillegg til dette av avishold er et økonomisk spørsmål for hver enkelt.

ARBEIDER-KVINNEN

ORGAN FOR DET NORSKE
ARBEIDERPARTIS

kvinnebevegelse

Utkommer 1 gang i måneden. Koster 40 øre i løssalg. 5 kroner året i abonnement. Abonnement tegnes på alle postkontorer og hos KVINNESEKRETARIATET Youngstorget 2 V, Oslo.

ARBEIDER-KVINNEN

*Inn i alle hjem og
på alle arbeidsplasser!*

